

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

**Agroturistika na Jihlavsku – významná součást
cestovního ruchu v regionu**

Bakalářská práce

Autor: Helena Fialová

Vedoucí práce: RNDr. Eva Janoušková Ph.D.

Jihlava 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušila autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědoma toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 21.12.2009

.....

Podpis

Poděkování

Děkuji paní RNDr. Evě Janouškové Ph.D. za odborné vedení při vypracování bakalářské práce, podnětné připomínky, trpělivost a vstřícnost. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří se mnou během zpracování práce spolupracovali.

**Agroturistika na Jihlavsku – významná součást
cestovního ruchu v regionu**

Abstrakt

FIALOVÁ Helena: Agroturistika na Jihlavsku – významná součást cestovního ruchu v regionu. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce RNDr. Eva Janoušková Ph.D.. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Jihlava 2010. 92 stran.

Tato práce je zaměřena na zjištění současného stavu agroturistiky v okrese Jihlava. Teoretická část charakterizuje kraj Vysočina jako celek. Praktická část je zaměřena na okres Jihlava, kde je nejprve zhodnocen stav cestovního ruchu. V druhé části je zhodnocena agroturistika obecně i v okrese Jihlava. Cílem práce je zjistit současný stav agroturistiky v okrese a formulovat návrhy dalšího řešení.

Klíčová slova: cestovní ruch, okres Jihlava, agroturistika, agrofarmy, vesnická turistika, kraj Vysočina, rozvoj

Fialová Helena: Agrotourism in region of Jihlava – an important part of tourism in the region. College of polytechnice Jihlava. Department of Tourism. Supervisor RNDr. Eva Janoušková Ph.D.. Degree: bachelor study. Jihlava 2010. 92 pages.

This work tries to find out the present level of agrotourism in Jihlava region. The teorethical part describes the Vysočina region as a whole. The practical part is focused on the Jihlava region, where status of tourism is evaluated at first. Agrotourism both generally and in the Jihlava region is evaluated in the second part. The object of this work is to determine the current level of agrotourism in the region and to formulate proposals for further development.

Key words: tourism, Jihlava region, agrotourism, agrofarms, rural tourism, Vysočina region, development.

Obsah

1	ÚVOD	10
2	KRAJ VYSOČINA.....	12
2.1	ZÁKLADNÍ INFORMACE A POLOHA.....	12
2.2	POVRCH.....	13
2.3	VODSTVO	14
2.4	PODNEBÍ.....	16
2.5	ROSTLINSTVO.....	17
2.6	ZVÍŘENA	18
2.7	OCHRANA PŘÍRODY	19
2.7.1	CHKO Žďárské vrchy	19
2.7.2	CHKO Železné hory.....	19
2.7.3	Přírodní rezervace	20
2.7.4	Přírodní parky.....	21
2.8	HISTORIE	22
2.9	SOCIOEKONOMICKÁ STRÁNKA	23
2.9.1	Obyvatelstvo.....	23
2.9.2	Hospodářství.....	24
2.9.3	Cestovní ruch na Vysočině.....	24
3	JIHLAVSKO	28
3.1	VYMEZENÍ OBLASTI.....	28
3.2	PŘEDPOKLADY CESTOVNÍHO RUCHU V OKRESE JIHLAVA	29
3.2.1	Lokalizační předpoklady	29
3.2.2	Kulturně-historické předpoklady	31
3.2.3	Turistická infrastruktura v okrese Jihlava.....	36
3.2.4	Doprovodná turistická infrastruktura	37
4	AGROTURISMUS V OKRESE JIHLAVA.....	40
4.1	DEFINICE POJMU AGROTURISMUS.....	40
4.2	CHARAKTERISTIKA AGROTURISTIKY	40
4.3	ZNAKY	40
4.4	CÍLE	41
4.5	TYPY UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍ.....	41
4.6	PRÁVNÍ MINIMUM.....	44
4.7	ORGANIZACE AGROTURISTIKY	45
4.8	SOUČASNÝ STAV AGROTURISTIKY NA VYSOČINĚ (OKRESE JIHLAVA).....	46
4.9	PROPAGACE AGROTURISTIKY	47

4.10	DOTACE.....	49
4.10.1	<i>Regionální operační program NUTS II Jihovýchod</i>	49
4.10.2	<i>EAFRD (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)</i>	51
4.10.3	<i>Fond Vysočiny</i>	56
4.11	VYUŽÍVÁNÍ DOTACÍ AGROPODNIKATELI	57
4.12	PŘEDSTAVENÍ AGROFAREM V OKRESE JIHLAVA	58
4.13	SWOT ANALÝZA AGROTURISTIKY V OKRESE JIHLAVA	63
4.14	ZHODNOCENÍ AGROTURISTIKY V OKRESE JIHLAVA	65
5	ZÁVĚR.....	68
6	SOUPIS BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ	70
7	POUŽITÁ LITERATURA	71
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	74
9	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	75
10	PŘÍLOHY	76

1 Úvod

Téma mé bakalářské práce „Agroturistika na Jihlavsku – významná součást cestovního ruchu v regionu“ jsem si vybrala, protože mě zajímá na jaké úrovni je agroturistika na Vysočině v rámci rozvoje cestovního ruchu. Zaměřila jsem se na okres Jihlava.

Agroturistika se v poslední době stále více dostává do podvědomí obyvatel, a proto jsem se rozhodla zjistit o tomto tématu více informací a pokusit se vytvořit ucelenou představu o tom, co ve skutečnosti patří do odvětví agroturistiky a jakými specifiky se agroturistika odlišuje od ostatních forem cestovního ruchu, především venkovské turistiky. Na základě zjištěné současné situace jsem vytrídila oblasti a odlišila venkovskou turistiku, ekoturistiku, ekoagroturistiku od agroturistiky.

V první části své bakalářské práce mapuji kraj Vysočina jako celek, jeho územní rozdělení, jeho geografickou polohu a socioekonomickou situaci. Popisují zde povrch kraje, přírodu, faunu, flóru, ekonomickou stránku a samozřejmě stav cestovního ruchu.

V druhé části práce jsem se zaměřila na dnes již bývalý okres Jihlava, který jsem si vybrala na podrobné zpracování. V této části se specifikují na předpoklady pro cestovní ruch tohoto okresu. Jaké jsou zde přírodní a kulturně-historické zajímavosti. V této části se nachází popis míst, které jsou turisticky vyhledávané, ale i místa, která nejsou hojně navštěvovaná. Jako příklad mohu uvést přírodní park Čerřínek, město Telč zapsané na seznamu UNESCO.

V poslední části mé bakalářské práce se soustředím přímo na vývoj agroturistiky na Jihlavsku, ale zároveň zde píši o agroturistice samotné obecně. Uvádím zde organizace působící v tomto odvětví, současný stav agroturistiky, stav podpory státu a kraje. Dále zde představuji agrofarmy nacházející se na Jihlavsku. Popisují zde jejich fungování, problémy související s jejich podnikáním. Ve SWOT analýze hodnotím jejich současnou situaci a možnost

dalšího rozvoje a seberealizace. V této části vycházím z osobních návštěv a reakcí majitelů farem.

Při zpracování své práce jsem se ne vždy setkala s ochotou poskytnout mi informace týkající se stavu jejich podnikání a úskalí s ním spojené. Většina z nich podniká spíše za účelem poskytování ubytování a chov dobytka je omezený.

Cílem mé práce je zjistit skutečný stav agroturistiky oproti obecné prezentaci agroturistiky navenek.

Při zpracování své práce jsem využívala spíše internetové zdroje. Literatury pojednávající pouze o agroturistice je velmi málo, převážná část dostupné literatury je o venkovské turistice a agroturistikou se zabývá velmi okrajově.

Ráda bych touto prací vyzdvihla agroturistiku jako zajímavou formu cestovního ruchu, která by měla být podporována. Jejím velkým pozitivem je kladný stav k životnímu prostředí a zároveň podporuje rozvoj zemědělství.

2 Kraj Vysočina

2.1 Základní informace a poloha

Kraj Vysočina vznikl dle zákona číslo 347/1997 Sb. O vyšších územně-samosprávních celcích schváleného v roce 1997. Počátek fungování krajských úřadů se datuje od 1.1.2000. V původním znění zákona je definován Kraj Jihlavský, jehož název byl změněn na Kraj Vysočina při novele zákona v roce 2001.

Kraj Vysočina tvoří pět bývalých okresů – Jihlava, Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Kraj sousedí se čtyřmi okolními kraji, na severu s krajem Pardubickým, na západě s krajem Středočeským, na jihu s Jihočeským krajem a na východě s Jihomoravským. Kraj je nazýván podle specifické krajiny, která se rozkládá na téměř celém území Českomoravské vrchoviny. Rozloha kraje je 6796 km², která řadí kraj na páté místo mezi ostatními kraji. V celém kraji žije asi 520 000 obyvatel. Svou hustotou zalidnění obsazuje poslední místa z krajů v České republice. V Kraji Vysočina se nachází 704 obcí, což je druhý největší počet v rámci všech krajů. Dále se kraj člení na 15 tzv. malých okresů – Světlá nad Sázavou, Chotěboř, Humpolec, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Bystřice nad Pernštejnem, Pacov, Pelhřimov, Jihlava, Velké Meziříčí, Telč, Třebíč, Náměšť nad Oslavou, Moravské Budějovice.

Hlavním městem kraje je město Jihlava, které se rozprostírá v údolí řeky Jihlavy, kterou obklopují svahy Rudný vysoký 613 metrů a Vysoký kámen se svou výškou 661 metrů. Střed města má pouhých 520 metrů nad mořem.

Podnebí je zde drsnějšího rázu, průměrná teplota dosahuje pouze 6,5 °C.

Území kraje je významnou pramennou oblastí s hlavním evropským rozvodím. Hlavní řekou je řeka Jihlava, která pramení v oblasti Jihlavských vrchů. Významným přítokem je zprava řeka Jihlávka, zleva je to Koželužský potok, na jehož toku leží nejrozsáhlejší rybníční soustava v Jihlavě, a to jsou vodárenské

rybníky. Mimo povodí Jihlavy ústící do Černého moře, pramení na území Vysočiny Zlatý potok, náležící povodí Sázavy, která odvádí své vody do Severního moře.

Celé území kraje bylo v minulosti velmi dlouho zarostlé těžko přístupnými lesy, a proto nebylo po dlouhá léta trvale osídleno. První osídlení se datuje na konci prvního tisíciletí našeho letopočtu a zejména v následujících dvou stoletích osídlení postupovalo po vodních tocích a obchodních stezkách kraje.

Poloha Vysočiny je situována ve středu České republiky i střední Evropy, vedou přes ni mezinárodní komunikacemi, jak železniční (trať Berlín, Praha, Vídeň) tak i silniční dálnice D1, která je nejstarší dálnicí České republiky a významnou spojnici mezi Prahou a Brnem. (www.kr-vysocina.cz)

Obrázek 1 Mapa kraje Vysočina

2.2 Povrch

Kraj Vysočina se rozprostírá na území Českomoravské vrchoviny, ve které jsou mimořádné přírodní celky – Žďárské vrchy, Železné hory, Křižanovská

vrchovina, Javořická vrchovina, Křemešnická vrchovina, Hornosvratecká pahorkatina, Hornosázavská pahorkatina a Jevišovská pahorkatina. Typické pro Českomoravskou vrchovinu jsou mírně zvlněné kopečky mimo to také místy velmi hluboká a skalnatá údolí řek. K největším vrcholům Vysočiny patří Javořice s nadmořskou výškou 837 metrů a Devět skal 836 metrů. Průměrná nadmořská výška Vysočiny je 512 metrů.

Podle horopisné terminologie tvoří Českomoravskou vrchovinu pouze pahorkatiny, vrchoviny a kotliny, nenalezneme zde žádné roviny ani hornatiny.

Českomoravská vrchovina má za sebou velmi dlouhý geologický vývoj. Počátky vývoje můžeme datovat do doby před jednou miliardou let. Ještě v době před prvohorami, kdy zde proběhlo assynstské vrásnění. Ke konci prvohor došlo k hercynskému vrásnění a zároveň ke vzniku horstva, ale v dalších dobách docházelo k působení vnějších činitelů a zároveň se snižovala výška horstva až na pahorkatiny. Alpinské vrásnění probíhající v třetihorách nezanechalo na Českomoravské vrchovině téměř žádné následky. Dotklo se pouze okrajových částí vrchoviny, kde se vytvořila skalnatá údolí řek. V těchto částech jsou spády do nížin a byly zde budovány přehrady. Největší změnu způsobilo třetihorní vrásnění v Železných horách, hory které byly vyzdviženy. Jiné hory naopak poklesly a byly zality mořem například jižní třebíčsko.

Českomoravská vrchovina poskytuje velké těžařské možnosti v těžbě surovin, minerálů. Nejvýznamnější je těžba žuly v lomech v okolí Mrákotína u Telče. Dále se zde těží Červená žula, pískovec, mramor, vápenec, opuky a mnohé další.

Díky geologickému vývoji jsou na Vysočině málo úrodné půdy, což je způsobeno jednak klimatem, ale také složením půdy, která má malý obsah živin. (Kraj Vysočina, 2004)

2.3 Vodstvo

Co se týče vodstva je Vysočina velmi významným regionem. Přes Vysočinu prochází hlavní evropské rozvodí. Část řek odtéká s Želivkou a Sázavou

do Vltavy a s ní do Labe a Severního moře. Další část odtéká Jihlavou a Svratkou přes Dyji, Moravou a Dunajem do Černého moře.

Řeky Vysočiny mají mnoho přítoků, mezi hlavní patří Oslava, Trnava, Rokytňá. Většina řek či přítoků pramenících na Českomoravské vrchovině se vlévají do jiných českých řek ještě na Vysočině. Pouze dvě, Jevišovka a Moravská Dyje, se vlévají do Dyje. Mezi nejdelší řeky Vysočiny patří řeka Sázava, pramenící ve Žďárských vrších, vytéká z rybníka Velké Dářko na severu Vysočiny. Její délka je 218 km a je pravým přítokem řeky Vltavy. Tato řeka je velmi oblíbená mezi vodáky, díky své okolní přírodě. Levostranným přítokem Sázavy je řeka Želivka, která patří ke čtyřem hlavním tokům Vysočiny. Má velký vodohospodářský význam. Na jejím toku je vodní nádrž Švihov, která je zásobárnou pitné vody pro hlavní město Prahu. Řeka Želivka je dlouhá necelých 100 km. Severozápadní částí Vysočiny protéká řeka Doubrava s celkovou délkou 86 km. Velmi malou částí zasahuje do území kraje také řeka Chrudimka.

Do Černého moře se vlévají zbývající dvě hlavní řeky Vysočiny Jihlava a Svratka. Řeka Jihlava pramení v Javořické vrchovině v blízkosti města Počátky. Již podle názvu je téměř jasné, že protéká krajským městem Vysočiny Jihlavou. Mezi přítoky Jihlavy se řadí Oslava, ta se vlévá do Jihlavy mimo území kraje. Na řece Jihlavě jsou umístěny vyrovnávací nádrž Mohelno a vodní dílo Dalešice. Řeka je využívána jako zdroj vody pro jadernou elektrárnu Dukovany. Délka řeky je necelých 185 km. Poslední z hlavních řek Vysočiny je řeka Svratka s délkou 170 km a pramenem ve Žďárských vrších. Před vodní nádrží Nové Mlýny se spojuje s řekou Jihlavou v jednu. Přítokem jsou řeky Loučka a Svitava. Na řece Svratce byli v minulosti vystavěny vodní nádrže Vír I a Vír II sloužící pro zásobování vody a jako ochrana před jarními velkými průtoky vody a možností povodní.

Oblast v okolí měst Žďár nad Sázavou, Jihlava a Pelhřimov je proslulá svými rybníky. Jeden z největších se nazývá Velké Dářko a jeho historie sahá až do 2. poloviny 15. století. Původní účel byl zásobování vody pro železářny. Dnešní účel je chov ryb a rekreace. Dalším významným rybníkem je Velký Pařezitý rybník u Telče. V kraji Vysočina nalezneme celkem 14 vodních nádrží –

Pílská, Strž, Staviště, Sedlice, Švihov, Nová Říše, Vír I, Vír II, Hubenov, Bítovčice, Lubí, Dalešice, Mohelno, Mostiště. Účel těchto nádrží je rybochovný, ochrana před povodněmi, zdroj vody pro průmysl, zdroj pitné vody a také samozřejmě rekreační využití. K rekreačnímu využití slouží nádrže Pílská, Strž, Sedlice a Dalešice. Ve většině hlavních toků i jejich přítoků na území kraje je převážně znečištěná voda. Čistá voda se nachází pouze v různých horních úsecích Svratky, Doubravy, Sázavy, Jevišovky a Oslavy.

Území kraje téměř nedisponuje minerálními vodami. Pouze na čtyřech místech nalezneme sirovodíkové nebo železité vody, ovšem tato místa nejsou nijak známá ani významná. (Chráněná území ČR sv. VII, Jihlavsko, 2002)

2.4 Podnebí

Kraj Vysočina se rozprostírá v mírném vlhkém podnebném pásu a proudí tu západní až severozápadní proudění vzduchu. Vysočina se řadí k oblastem s velkou proměnlivostí počasí v prostoru i čase. Mezi další ovlivňovatele počasí patří její vyšší nadmořská výška a tím je označována za kraj chladnější s krátkým létem. Vysočina má také větší úhrn srážek než je průměr pro Českou republiku. Mezi další ukazatel patří větší množství sněhu, který zde zůstává ležet i v době, kdy jej v okolních oblastech už nenalezneme. Zimní teploty zde průměrně ukazují – 3 až - 5°C, letní naopak pouhých 15 až 17°C. Průměrná roční teplota na Vysočině je 4 až 8°C. Dny, kdy leží sníh je 60 až 100 a počet slunečných dnů pouhých 20 až 40.

Celé území kraje se dělí mezi chladnou a mírně teplou klimatickou oblast. Do chladné klimatické oblasti můžeme zařadit Hornosvrateckou vrchovinu, Železné hory, Javořickou vrchovinu, Křemešnickou vrchovinu, Hornosázavskou pahorkatinu a jejich vrcholy. Letní teplota vzduchu je 15 až 16°C, zimní – 3 až - 4°C. Do mírně teplé klimatické oblasti patří ostatní části kraje s průměrnými letními teplotami 16 až 18°C a zimními – 2 až -5°C. Velmi často jsou k vidění na Vysočině mlhy, a to až ve 133 dnech v roce.

Nejnižší teplota naměřená v kraji byla v únoru roku 1929 a to – 36 °C v Dobré, v této obci byly naměřeny i nejvyšší teploty, a to v červnu roku 1935 36°C.

Nejdeštivějším měsícem bývá nejčastěji červenec s průměrnými srážkami přibližně 800 mm mnohdy i více.

Sníh začíná padat na Vysočině ve vyšších polohách už koncem října. Na níže položených místech se objevuje v první polovině listopadu. V některých místech můžeme zaznamenat sníh i na konci měsíce dubna, ale v nižších polohách bývá jen do konce března či počátku dubna.

2.5 Rostlinstvo

Celá vegetace kraje patří do oblasti mírného pásma. Přirozené pro celé území jsou listnaté a smíšené lesy. Ve středních a vyšších polohách oblasti můžeme nejvíce spatřit bučiny. V nejvyšších polohách Žďárských vrchů jsou zastoupeny smrčiny. V nižších polohách nalezneme různé typy doubrav například dub letní. V nejteplejších částech regionu v údolí řek Jihlavy a Oslavy se vyskytují středoevropské teplomilné doubravy, dále dub zimní a javory. V dnešní době nalezneme na Vysočině převážně lesní porosty, které byly vytvořeny uměle vysazením jehličnanů – smrků, borovic, ale chybí zde většina původních porostů. Z křovin zde nalezneme bez, vrbu a břízu. Nelesní vegetace je tvořena pestrou mozaikou lučních, mokřadních, vodních a pobřežních společenstev. K nejohroženějším druhům patří rašeliniště a rašelinné louky.

Rozšířená vegetace je podmíněna činností člověka, její vznik, vývoj i zánik bývá většinou rychlý. Působení člověka na krajinu jí dává okouzlující ráz, ve kterém se střídají lesy, louky a pole se zelení, vodními toky a rybníčními soustavami.

2.6 Zvířena

Základní faunu Vysočiny tvoří druhy vázané na lesní prostředí. V regionu nenalezneme příliš bohatou hustotu osídlení, není zde ani příliš rozvinutý průmysl a samozřejmě i nižší zemědělská výroba, a proto je zde nezatížené přírodní prostředí. Díky těmto podmínkám zde žije mnoho skupin bezobratlých živočichů i obratlovců.

Žije tu několik druhů ptactva například datel, žluna, holub, ale také mnoho bezobratlých živočichů například pavouci, žížaly. V jehličnatých lesích žijí sýkorky, pěnice, králíci. V lesích regionu je možné zahlédnout také mnoho druhů savců a lovné zvěře jako jsou prase divoké, srnec obecný nebo jelen evropský, který obývá oblast Žďárských vrchů. Na některých místech se nachází daněk evropský a muflon, jejich výskyt ale musel být výrazně omezen kvůli ničení lesních porostů. Mezi šelmy, žijící na Vysočině, patří jezevec lesní, kuna lesní a liška obecná. V posledních letech zde žije také rys ostrovid nebo psík mývalovitý žijící na severovýchodě. Také netopýři mají v kraji své zástupce například netopýr ušatý, netopýr severní nebo netopýr pestrý.

Dalším ekosystémem jsou rašeliniště, v dnešní době udržované člověkem, typičtí živočichové pro tento ekosystém jsou plazi a obojživelníci jako zmije obecná, ještěrka živorodá, skokani, ropuchy, čolci. Z ptáků, kteří obývají toto území, můžeme jmenovat tetřívka obecného, který žije v Jihlavských a Žďárských vrších. Z drobných savců tu nalezneme pouze hraboše mokřadního.

Výskyt ryb je ovlivněn rybářským hospodářstvím zvláště nevhodným nasazováním některých druhů ryb například pstruhů. V čistých vodách zde sídlí například ledňáček říční. Západ regionu obývají vydry říční. Ve většině rybníků žije malé množství obratlovců. Mezi vodní ptactvo zastoupené v rybnících Vysočiny patří kachna divoká, potápka roháč nebo labuť velká.

K návštěvníkům naší krajiny patří volavka popelavá či v jarním a podzimním tahu husa velká.

Unikátní společenstva živočichů zejména bezobratlých nalezneme na stepních a lesostepních typech stanovišť skal či skalních výchozů. Tyto ekosystémy nalezneme na Třebíčsku, Žďárskou dále také na Jihlavsku, Havlíčkobrodskou a Pelhřimovsku, ale v menším množství. (Chráněná území ČR sv. VII, Jihlavsko, 2002)

2.7 Ochrana přírody

Kraj Vysočina a celá Českomoravská vrchovina patří k místům s nejlepším přírodním prostředím. Na území kraje nalezneme dvě chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy a Železné hory a více než 120 zvláště chráněných lokalit. Nachází se zde několik národních přírodních rezervací, národních přírodních památek, přírodních rezervací a také přírodních parků.

2.7.1 CHKO Žďárské vrchy

Patří mezi nejkrásnější části Českomoravské vrchoviny. Byla vyhlášena v roce 1970 na celkové ploše 706 km². Nalezneme zde prameny několika řek Sázavy, Svratky, Chrudimky, Doubravy a Oslavy. Své místo tu má mnoho rybníků, které byly založeny již ve středověku. Více než na polovině území jsou hluboké lesy. Na celé ploše se nachází 49 maloplošných zvláště chráněných území, 4 národní přírodní rezervace, 9 přírodních rezervací, 36 přírodních památek a 46 památných stromů a alejí. Zvláště cennými, člověkem nedotčenými místy, jsou rozsáhlá rašeliniště a vlhké rašelinné louky, kde se vyskytuje řada chráněných a ohrožených druhů rostlin.

2.7.2 CHKO Železné hory

Celková plocha této oblasti je přes 284 km². Chráněnou oblastí byly Železné hory vyhlášeny roku 1991 s cílem ochránit tuto krajinu a obnovit její zaniklé pozoruhodnosti. Nachází se zde 24 maloplošných zvláště chráněných území, 1 národní přírodní rezervace, 12 přírodních rezervací, 11 přírodních památek a 14 památných stromů. Můžeme tu vidět především mnoho roklí, ale

také četná skalnatá údolí. Toto území má velmi bohatou historii. K vidění jsou Keltského oppida, zříceniny středověkých hradů a strážních hrádků, dále prvky venkovské architektury.

2.7.3 Přírodní rezervace

Přírodních rezervací je na Vysočině celá řada například:

Křemešník – je to jediná rezervace na Vysočině, která není mokřadní, ale je složena z lesních produktů. Rozloha činí 37 hektarů.

Roštýnská obora – Její rozloha činí 32 hektarů a nachází se v blízkosti Telče kolem hradu Roštejn. Je tu největší komplex starého bukového lesa Českomoravské vrchoviny. Dříve obora sloužila k chovu zvěře převážně daňků.

Stvořidla – přírodní rezervace se nachází u města Světlá nad Sázavou. Řeka Sázava vytvořila nádherné balvanovité řečiště. Toto místo patří k nejoblíbenějším vodáků neboť jsou zde vytvořeny bohaté peřeje. Veškeré balvany, vzniklé činností vody, se nacházejí po celém okolí. Jezdí zde lokálka přezdívaná „Posázavský pacifik“, která je nádherným doplňkem této krajiny.

Údolí Brtnice – má rozlohu 69 hektarů. Jde o kaňonovité údolí meandrující řeky Brtnice. Na jejím břehu se nachází přirozené břehové porosty s okolními loukami.

Velký Pařezitý rybník – je to vodárenský rybník, který byl založen v polovině 16. století pro chov ryb a jako zdroj vody pro Telč, tvoří rezervaci společně s nejhlubším rašeliništěm Jihlavských vrchů. Rašeliniště porostlé lesem připomíná svým rázem horskou tajgu.

Zaječí skok – nejstarší rezervací Vysočiny vyhlášenou roku 1933, ale již v roce 1924 byla prohlášena za rezervaci svým soukromým vlastníkem. Tvoří ji rulcové skály vysoké 30 metrů a dlouhé 170 metrů.

2.7.4 Přírodní parky

Přírodní park Balinské údolí – nalezneme jej v nadmořské výšce 425 – 520 metrů. Byl zřízen na ochranu údolí řeky Balinky a četných svahových údolí

Přírodní park Bohdalovsko – je vyhlášen na západní části Českomoravské vrchovina a sousedí CHKO Žďárské vrchy. Protéká zde horský potok a jsou tu rašelinné louky

Přírodní park Čerřínek – byl vyhlášen jako oblast klidu. Území tohoto parku činí 2,5 tisíce hektarů a nachází se nedaleko Jihlavy. Nejvyšší vrcholem je Čerřínek měřící 761 metrů. Na vrcholech a hřebenech se nacházejí pozůstatky mrazového zvětrávání – mrazové sruby a srázy, kamenná moře a skalní mísy. Jsou tu čtyři přírodní památky – Na skalce, Přední skála, Pod Mešnicí, Čertův hrádek

Přírodní park Doubrava – rozkládá se spíše na území Pardubického kraje, ale do Vysočiny zasahuje nivou řeky Doubravy

Přírodní park Doubrava – jde o oblast klidu s typickým rázem Hornoposázavské pahorkatiny. Oblast je využívána k rekreačním účelům

Přírodní park Rokytná – nachází se na území řeky Rokytná, která je obklopena břehovými porosty a ostatními chráněnými rostlinami

Přírodní park Střední pojihlaví – uvidíme zde vývoj středních moravských řek. Prochází více územími Třebíčskem, Znojemskem a Brněnskem. Součástí parku jsou i přírodní rezervace Velká skála a Mohelnická. Přes území vede mnoho turistických cest.

Přírodní park Svratecká Hornatina – rozléhá se na ploše 251 km². Touto oblastí protéká řeka Svratka. Na území se zachovalo několik hradních zřícenin a je zde národní přírodní památka Švařec

Přírodní park Třebíčsko – nachází se severovýchodně od Třebíče. Zahrnuje část trebíčského žulosyenitového masívu s typickými balvany a skalkami vystupujícími na povrch a jakoby rozházenými po krajině. Pohled na tuto krajinu je velmi rozmanitý, vidíme zde balvanité ostrůvky, lesíky, meze, křoviny a četné rybníky. Nachází se zde dvě přírodní památky Ptáčekův kopeček a Kobylínek. (www.region-vysocina.cz)

2.8 Historie

Archeologické nálezy na Vysočině dokazují, že kraj byl osídlen mnohem dříve než víme z písemně doložených zpráv, které se vztahují až ke středověku. U Telče byly nalezeny pravěké předměty, u Lískovic dokonce několik keltských mincí.

Založení prvního kláštera roku 1139 mělo velký podíl na osídlování Vysočiny. Ve 12. století vznikly první osady na Vysočině – Jihlava, Třebíč, Telč, Jaroměřice na Rokytnou, Ledec nad Sázavou, Humpolec. Tyto osady byly zakládány z různých důvodů. Mezi hlavní patří naleziště stříbra a významné obchodní cesty. Z 12. století pochází i záznam o obci Golčův Jeníkov.

Ve 13. století bylo založeno město Havlíčkův Brod na obchodní cestě z Prahy na Moravu a také Moravské Budějovice. Na další neméně výhodné obchodní cestě z Čáslavi do Olomouce byla založena Chotěboř, Krucemburk nebo Žďár nad Sázavou. Pelhřimov byl založen biskupem, který tu měl zastávku při své cestě do Říma.

Ve 13. a 14. století byly na Vysočině stavěny tvrze a kamenné hrady například Kámen, Rokštejn, Pernštejn a mnoho dalších. Kraj byl velmi postižen husitskými válkami. V roce 1424 zde zemřel Jan Žižka z Trocnova při obléhání města Přibyslav. Na konci husitských válek byla v Jihlavě přijata Basilejská kompaktáta.

V 16. a 17. století byly osady či města ohrožena živelnými pohromami i četnými vojenskými útoky. V této době vzniklo náměstí a zámek v Telči, zámek

v Jaroměřicích nad Rokytnou. Po bitvě na Bílé hoře se změnilo vlastnictví kraje. Vysočinu vlastnily různé zahraniční šlechtické rody například Haugwitzové, Questenberkové nebo Belerediové.

V 18. století se na Vysočině stavěla velká sídla například barokní zámek v Náměšti nad Oslavou nebo zámek v Jimramově. Z tohoto století pochází i kostel svatého Jana Nepomuckého na Zelené hoře, který postavil Jan Blažej Santini – Aichl.

Města Vysočiny se postupně měnila na důležitá obchodní centra a rozvíjela se zde řemesla – soukenictví, tkalcovství. S hospodářským rozvojem byla postavena železnice a postupně se rozvíjela po celém kraji.

Tak jako celou republiku i Vysočinu zasáhla II. Světová válka. Nepřístupná krajina se stala základnou několika partizánských skupin, kterým se podařilo nemálo destrukčních akcí.

Velký význam má rok 1997, kdy bylo rozhodnuto o zřízení vlastních samosprávních celcích. (Kraj Vysočina, 2004)

2.9 Socioekonomická stránka

2.9.1 Obyvatelstvo

V celé kraji Vysočina žije asi 520 000 obyvatel. Svým počtem obyvatel se řadí k nejmenším regionům republiky. „*Průměrná hustota zalidnění je pouze 75 obyvatel na 1 km². Průměrný věk zdejších obyvatel je 38 let*“ (Jan Pergler, 2004). V kraji se nachází 729 měst a obcí. Nejmenší obcí je Prosatim, kterou obývá pouhých 13 obyvatel. K největším městům se řadí krajské město Jihlava, kde žije necelých 51 000 obyvatel. Svým počtem obyvatel je Jihlava nejmenším krajským městem ze všech krajů. Druhé největší město kraje je Třebíč, která má přes 38 000 obyvatel. Města Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou jsou téměř stejně velká a obývá je přes 24 000 obyvatel. Vysočina není kraj, kde žije ve městech mnoho lidí, ale svým počtem obyvatel v obcích převyšuje průměrné hodnoty České republiky. (Kraj Vysočina, 2004)

2.9.2 Hospodářství

V minulosti bylo hlavním zdrojem hospodářství nerostné bohatství, dnes je však téměř bezvýznamné. V dřívějších dobách se zde těžilo zlato, stříbro, měď. Dnes už jsou z nerostných surovin v provozu pouze uranové doly u Dolní Rožínky. Neméně významná je těžba žuly u Mrákotína a ložiska šterku a písku. Velmi dobrou pověst mají v kraji sklářské hutě, které dobře prosperovaly především v 17. a 18. století.

K hlavním průmyslovým odvětvím Vysočiny patří všeobecně strojírenství. Mezi největší průmyslové podniky se řadí Žďárské strojírny a slévárny, díky nim má město Žďár nad Sázavou svou dnešní podobu. Také potravinářský průmysl má v kraji svůj význam. Nachází se tu několik mlékáren, Kostelecké uzeniny jsou známé pro svou vynikající pověst. Dále pivovary v Jihlavě či Humpolci mají mnohaletou tradici. Dalším rozvíjejícím se průmyslem je kovodělný, elektrotechnický, dřevozpracující a nábytkářský. (Kraj Vysočina, 2004)

V současnosti výrazně ovlivňují zahraniční investoři jako Bosch diesel, Automotive Lighting, Futaba a jiné. V celém kraji se nachází 39 průmyslových zón.

Zemědělství na Vysočině nemá zrovna ideální podmínky, půdy nepatří k těm nejúrodnějším, přesto je na Vysočině rozsáhlé pěstování řepky a brambor.

Průměrná nezaměstnanost kraje je nižší než celostátní. (www.kr-vysocina.cz)

2.9.3 Cestovní ruch na Vysočině

Kraj Vysočina má předpoklady spíše pro různé formy pobytové turistiky, a to jak letní tak i zimní. Nachází se zde velké množství kulturně historických památek. Nepatří však mezi nejatraktivnější místa České republiky. Postavení kraje v rámci republiky je celkem pozitivní.

Mezi velmi atraktivní místa se řadí regiony Šumava, Jižní Čechy, Jižní Moravy a Krkonoše. Za atraktivní jsou považovány Západočeské lázně, okolí

Prahy, Praha, Český ráj, Východní Čechy, Vysočina, Severní Morava a Slezsko. Za málo atraktivní regiony patří Plzeňsko a Severozápadní Čechy.

Kraj bývá označován jako doména chatařů, chalupářů a turistů. Je zaměřen na středně náročnou pobytovou a pohybovou turistiku, především v létě jsou oblíbené lokality kolem řek Sázavy, Jihlavy, Oslavy, Doubravy, ale také i oblasti kolem menších toků. Působnost krajiny je zvyšována jejím vzhledem, který tvoří četné zříceniny, hrady, romantická údolí řek, rybníky, vodní nádrže například Dalešice, Mohelno, Želiv a další.

Pro zimní turistiku jsou vhodná téměř všechna území kraje. Nachází se zde i oblasti, kde se konají mezinárodní závody. K hlavním zimním střediskům patří Nové Město na Moravě, Nedvědice, Fryšava, Tři Studně, Rokytno, Sněžné, Luka nad Jihlavou a Šacberk

„Turistická zařízení a infrastruktura se na Vysočině soustřeďují především do menšího počtu nejvýznamnějších středisek, bývalých okresních měst a do turisticky významných a zajímavých měst a rekreačních obcí“.
(www.jihlava.czso.cz)

Vysočinou vede rozsáhlá síť turistických a cykloturistických tras a stezek, bohužel není pro zájemce vytvořen postačující informační systém přímo na trase a je zde málo tras, které jsou vedené mimo automobilovou dopravu.

Na Vysočině je k vidění celá řada kulturních, historických i přírodních památek. Mezi nejvýznamnější patří tři památky zapsané do Seznamu světového dědictví UNESCO. Jsou to městská památková rezervace Telč, poutní kostel svatého Jana Nepomuckého na Zelené Hoře u Žďáru nad Sázavou, židovská čtvrť a židovský hřbitov s bazilikou svatého Prokopa v Třebíči. K dalším velmi významným objektům Vysočiny je možné zařadit městské památkové rezervace Jihlava a Pelhřimov, hrad v Lipnici nad Sázavou, hrad Pernštejn, zámky Jaroměřice nad Rokytou, Náměšť nad Oslavou, Žižkova mohyla u Přibyslavi a spousta dalších neméně významných.

Turistická nabídka i poptávka je mimo jiné zcela závislá i na počtu ubytovacích zařízení. V posledních letech se na Vysočině snížil počet chatových

osad i turistických ubytoven, oproti tomu se zvýšil počet hotelů a penzionů. Největší počet ubytovacích zařízení je soustředěn v okrese Žďár nad Sázavou. Naopak v okolních okresech především v Havlíčkově Brodě, Jihlavě, ale také v Třebíči je počet zařízení výrazně nižší.

Co se týče návštěvnosti v posledních letech nebylo zaznamenáno výrazných změn. Jako pozitivní věc je přírůstek zahraničních návštěvníků, ale tento přírůstek nebyl nějak výrazný. Národnost zahraničních hostů přijíždějících na Vysočinu nezaznamenala mnoho změn v posledních letech. Nejčastěji k nám jezdí občané Německé národnosti, dále Poláci a Nizozemci, jejich počet nepatrně poklesl, ale tento úbytek vyváží návštěvníci ze Slovenské republiky. Většina zahraničních hostů zde tráví spíše krátkodobé pobyty, jejichž průměrná délka činí 3,3 dny.

Vysočina se stává stále více atraktivní pro domácí návštěvníky. Dle statistických údajů se zvýšil počet delších cest a zároveň se zvýšily výdaje na tyto cesty.

I přes tyto údaje je využití ubytovacích zařízení celkově nízké pouhých 16,6 %. Nižší návštěvnost kraje je zapříčiněna také skutečností, že je jediným krajem, kde se nenachází žádné lázeňské zařízení.

Co se týče úrovně a kvality ubytovacích zařízení je na tom nejlépe okres Jihlava. Celkem se v kraji v roce 2007 ubytovalo necelých 420 000 turistů, díky tomuto počtu patří Vysočině jedno z posledních míst v rámci ostatních krajů. Z celkového počtu se ubytovalo na Vysočině pouhých 63 000 zahraničních turistů, z toho vyplývá skutečnost, že Vysočina je převážně navštěvovaná občany České republiky. Svou jedinečnost má kraj v počtu míst pro stany a karavany. A tím se také odlišuje od průměru republiky.

K pozitivům cestovního ruchu na Vysočině nepochybně patří jedinečnost pro aktivní turistiku, která je zde provozována množstvím cyklotras a tras pro pěší, v zimě běžeckých stop, ale tento potenciál je pokažen tím, že je těmito trasám věnována malá péče a některé jsou poškozeny.

K dalším potenciálům se řadí venkovská turistika a udržování lidového folklóru.

Dostupnost regionu je také velmi dobrá, především díky dálnici D1 a silnic nižších tříd, jejichž síť je poměrně hustá, avšak úroveň je poněkud alarmující.

Také stav některých historických památek není zrovna ideální, mnohé by potřebovaly rekonstrukci.

Nepochybně i nabídka služeb má své pro a proti. Na Vysočině se konají dnes již tradiční akce jako například prázdniny v Telči, Zámostí v Třebíči a podobně.

Jako negativa lze označit především nedostatečné náhradní vyžití při špatném počasí a také malá využitelnost regionálních produktů.

Pokud bychom se zaměřili na organizace v cestovním ruchu na Vysočině, nalezneme rozsáhlou síť turistických informačních center, avšak jejich pracovníci bývají často nedoceněni. Pozornost je v poslední době také zaměřena na vzdělání a rozvoj pracovníků poskytující služby v cestovním ruchu. I přes existenci vysoké a střední školy specializující se na cestovní ruch se tento vliv zatím neprojevil na zvýšení kvality služeb cestovního ruchu. Velkým problémem je jazyková vybavenost personálu. K dalším problémům patří i neochota zapojit se do projektů. A také samozřejmě nedostatečné finanční prostředky.

Kraj Vysočina lze obecně označit jako kraj s velkým potenciálem do budoucna, avšak zatím je tento potenciál nevyužit v plné míře. Potenciálem Vysočiny je především její prostředí ekologické formy turistiky jako venkovská turistika, agroturistika. Dobré by bylo se také zaměřit na rozvoj poznávací turistiky, která zatím není rozvinuta v plné míře. Vybudováním rozsáhlejší a kvalitnější sítě cyklotras s množstvím vedlejších služeb. Také sezónnost může být velkým problémem, který je třeba minimalizovat. K zlepšení situace by mohla pomoci podpora podnikatelských subjektů. (Kraj Vysočina, 2004)

3 Jihlavsko

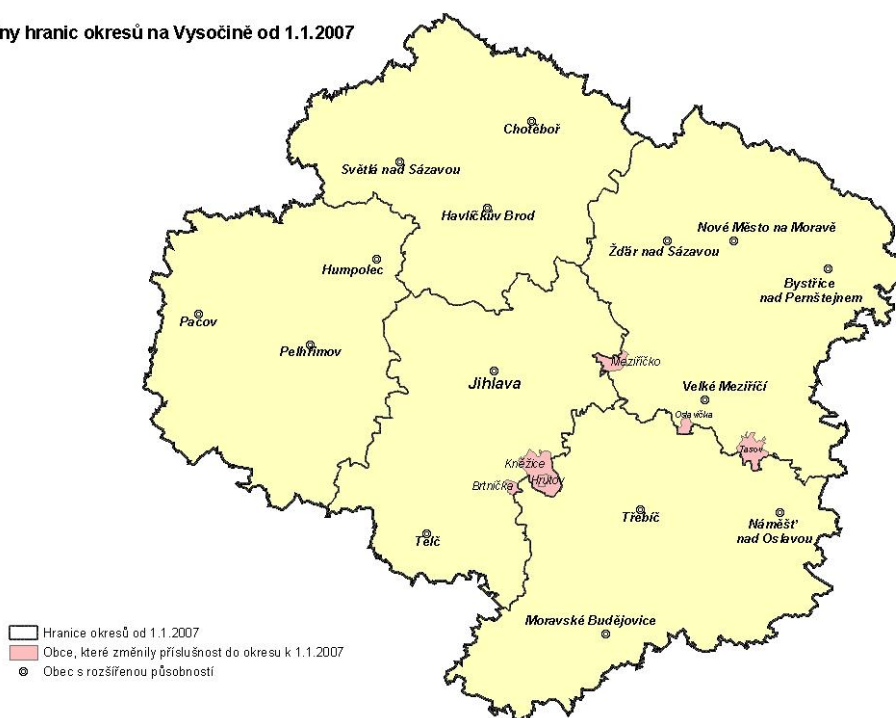
3.1 Vymezení oblasti

Jako cíl své práce jsem zvolila okres Jihlava, který leží ve středu České republiky. Je částí Českomoravské vrchoviny a prochází jím hlavní evropské rozvodí oddělující území Severního a Černého moře. Celková výměra okresu činí 1 179,5 km². Nejvyšším vrcholem okresu a zároveň i celé Českomoravské vrchoviny je Javořice se svými 837 metry, která se nachází v Jihlavských vrších. Naopak nejnižší položený bod okresu se nachází u obce Dolní Smrčná a je v nadmořské výšce 430 metrů. (Chráněná území ČR sv. VII, Jihlavsko, 2002)

Sousední okresy okresu Jihlava jsou na severu Havlíčkův Brod, na západě Pelhřimov, na jihozápadě a jihu Jindřichův Hradec, na východě Třebíč a Žďár nad Sázavou. Severozápadní částí okresu probíhá historická hranice mezi Čechami a Moravou.

Obrázek 2 Hranice okresů

Změny hranic okresů na Vysočině od 1.1.2007

3.2 Předpoklady cestovního ruchu v okrese Jihlava

3.2.1 Lokalizační předpoklady

Mezi přírodní předpoklady okresu je možné zařadit některé přírodní atraktivitu a pozoruhodnosti, kterými disponuje celá kulturní krajina Vysočiny. Tyto atraktivitu jsou vhodné pro trávení volného času a pro odpočinek. Nejvýznamnějším územím na Jihlavsku patří:

Národní přírodní rezervace Velký Špičák

Jedná se o rezervaci, která se nachází na skalnatém vrcholku vedoucímu k hřebenu Velkého Javora, ležící u města Třešť. Rozloha rezervace činí 46 hektarů. Je jedinečný svým porostem a hlavně výskytem dubu letního, který je v této nadmořské výšce velkou vzácností. Také bylinný porost je zde velmi zajímavý. Z živočichů tu nalezneme například holuba doupňáka, žlunu šedou a mnohé další. Zajímavostí je výskyt vzácných druhů pavouků. Celé území rezervace je dobře přístupné značenými turistickými trasami. Vede zde také naučná stezka Špičák. (www.region-vysocina.cz)

Přírodní park Čerřínek

Jedná se o přírodní park, na jehož území se nachází i vrch se stejným názvem. Téměř celé území je zalesněno smíšenými lesy. Nachází se zde přírodní památka Hojkovské rašeliniště. Dále se tu nachází chráněné území Na Skalce, Čertův Hrádek, Přední Skála. Je zde 6 km dlouhá naučná stezka, která má za úkol seznámit návštěvníky s veškerými přírodními zajímavostmi a poměry. (www.jiznicechy.org)

Rekreačních vodních ploch není v okrese velké množství, jsou využívány převážně v hlavní sezóně. Většina z nich je vytvořena člověkem. K nejvýznamnějším okresu patří:

Pávovský rybník

Nachází se přímo na katastrálním území obce Jihlava, velikost je 16 hektarů a hloubka dosahuje maximálně 3,5 metrů. Okolí rybníka je zalesněné. V těsné blízkosti rybníka nalezneme autokemp, který nabízí množství sportovního využití. (zajimavosti.infocesko.cz)

Velký Pařezitý rybník

Jedná se o jeden s největších a zároveň nejčistších přírodních rybníků okresu. Byl založen ji v druhé polovině 16. století Zachariášem z Hradce, původně sloužil jako zdroj vody pro město Telč. Od roku 1984 je státní přírodní rezervací, kvůli rašeliništi nazývanému „Vejtopa“ a okolní krajině připomínající horskou tajgu. (www.j-morava.cz)

Za ostatní přírodní atraktivity je možné považovat:

Zoologickou zahradu v Jihlavě

Nachází se ve městě Jihlavě, v podstatě téměř v jejím středu, v údolí řeky Jihlávky, v prostoru lesoparku Heulos. V zoo nalezneme vodní plochy, lesní plochy. Její výjimečnost tkví v tom, že je první zoologickou zahradou bez mříží v České republice. Může se pyšnit chovem 150 druhů exotických zvířat. Její doménou je chov kočkovitých šelem, opic a plazů. Je členem v několika mezinárodních organizací například WAZA Světová asociace zoologických zahrad a akvárií, UCSZ Unie českých a slovenských ZOO a další. (www.zoojihlava.cz) Nepatří na první místa v návštěvnosti spíše má podprůměrnou návštěvnost do 300 000 lidí ročně. (www.kr-vysocina.cz)

Ani rozhleden na okrese nenalezneme přespříliš, většina není zpřístupněná veřejnosti. Zpřístupněná je pouze jedna, a to:

Osledice

Nachází se u města Telč na vrchu Osledice, který je ve výšce 557 metrů. Slouží zároveň jako telekomunikační věž, byla postavena v roce 1999, důvodem pro vznik bylo posílení signálu mobilních telefonů. Její výška je 34 metrů a vyhlídková plocha je ve výšce 31 metrů, k jejímu vrchu vede 134 schodů. Z rozhledny máme nádherný rozhled do celé krajiny.

Velký podíl na návštěvnosti okresu mají i kulturní akce zde prováděné. K velmi významným akcí patří nepochybně Prázdniny v Telči – jedná se o bezpochyby největší kulturní akci okresu. Jde o sedmnáctidenní kolotoč nejenom folkových koncertů všech možných skupin na zámeckém nádvoří a přilehlém náměstí. Celou akcí je provázen pestrý doprovodný program.

3.2.2 Kulturně-historické předpoklady

K těmto předpokladům se řadí historická městská jádra, venkovská lidová architektura, hrady, zámky, kostely, chrámy, technické a vojenské památky. Nejznámější a nejvýznamnější jsou památky zapsané do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. V okrese Jihlava nalezneme jednu tuto památku, a to v Telči: (Strategie rozvoje cestovního ruchu v kraji Vysočina, na období 2008-2013, 2008)

Historické jádro města a zámek

Do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO bylo zapsáno již v roce 1992. Pro vzhled města je typický trojúhelníkový tvar náměstí, který je obklopen barokními sochami, kašnami a branami. Dnešní podoba renesančního zámku vznikla přestavbou gotického hradu již v 16. století. Poslední obyvatelé zámku zde žili ještě v roce 1945. V dnešní domě těmito místy vede prohlídková trasa zámku, další je vedena původní gotickou částí zámku. Kolem zámku se nachází nádherný park. V části zámku je pobočka musea Vysočiny, ve které nalezneme historii města, folklórní odkazy, ale také obrazy malované na skle. V

ochozu zámecké zahrady je umístěna stálá expozice Národní Galerie Praha Galerie Jana Zrzavého.

Kulturní hodnotu památek a jejich návštěvnost zvyšuje jejich uznání za národní kulturní památku. Můžeme je rozdělit na nemovité národní kulturní památky Zámek Telč, o kterém jsem se již zmínila výše a movité kulturní památky:

Svatá Kateřina u Jihlavy – jedná se o kamennou sochu, která je umístěna v kostele svatého Jakuba v Jihlavě, její vznik se datuje kolem roku 1400

Jihlavská Pieta – jde o kamenné sousoší Panny Marie s mrtvým tělem Ježíše Krista, vzniklé též kolem roku 1400, toto sousoší můžeme zahlédnout v Jihlavě, kostele svatého Ignáce (www.kr-vysocina.cz)

Městské památkové rezervace

Svou významností se řadí pod státní ochranu, v okrese Jihlava to jsou:

Telč

Městská památková rezervace byla vyhlášena v roce 1970 a tvoří ji převážně historická část města, která byla později v roce 1992 spolu se zámek zapsána do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Rezervaci tvoří část mezi dvěma rybníky a zámek. Vývoj historického centra byl započat ve 14. století a pokračoval až do 18. století, kdy bylo město dozdobeno sochami, kašnami, mariánským sloupem. (www.kr-vysocina.cz)

Jihlava

Historické jádro tohoto centra bylo vyhlášeno roku 1982. Náměstí je obklopeno historickými budovami, které vznikaly od založení města. Náměstí je rovněž bohaté na církevní stavby jako jsou kláštery, kostely, farní kostely. Celé město je opevněno hradbami, které se zachovaly do současnosti. Z pěti původních

bran se zachovala pouze jediná, a to brána Matky Boží. Veškeré architektonické a kulturní hodnoty dokreslují tuto památkovou rezervaci.(www.kr-vysocina.cz)

Městské památkové zóny

Jemnice – památková zóna vyhlášena roku 1990. Město vzniklo ve 13. století. Za vlády Lucemburků se dostávalo městu velkému rozvoji. Vystřídala mnoho majitelů a ve vlastnictví byla až do roku 1945. Původně renesanční domy mají dnes klasicistní fasády. V centru nalezneme barokní zámek. V blízkosti zámku je k vidění židovské ghetto. Město je občas nazýváno „Město královny Elišky“. (www.kr-vysocina.cz)

Brtnice – historické jádro bylo prohlášeno za městskou památkovou zónu roku 1990

Telč – jedná se o zónu ve Starém městě u Staroměstského rybníka, první záznamy jsou již z počátku 13. století, zajímavostí je kostel svatého Ducha, dominantou je však kostel Matky Boží. Cesta této části je lemována barokními sochami z 18. století. (www.kr-vysocina.cz)

Třešť – byla vyhlášena památkovou zónou až v roce 1995. Vznik se datuje v 13. století, poté se začala Třešť pomalu rozvíjet, ale veškeré snahy byly zmařeny několika požáry a hlavně posledním z roku 1824. Dnešní vzhled města je z druhé poloviny 19. století. K zajímavostem města řadíme barokní zámek, kostel svaté Kateřiny Sienské a kostel svatého Martina, židovská synagoga a hřbitov. Ve městě nalezneme pobočku Muzea Vysočiny, která je umístěna v domě, kde se narodil nejvýznamnější ekonom 20. století Josef Alois Schumpeter.(www.kr-vysocina.cz)

Polná – historické jádro prohlášené za památkovou zónu roku 1990. Centrum tvoří tržiště, které odděluje barokní kostel z 18. století, na dvě náměstí. Domy okolo náměstí postihli ničivé požáry, a proto byly jejich původní renesanční fasády změněny na klasicistní. Nalezneme zde židovské ghetto s původními domy a synagogou vystavěné na konci 17. století. (www.kr-vysocina.cz).

Ostatní architektonické památky, mezi které patří například historické mosty, domy, brány, vyhlídkové věže, historická centra, radnice, sloupy, městská opevnění. Nejrozšířenější jsou ve městech Jihlava, Telč, Polná.

Okres Jihlava disponuje jednou vesnickou památkovou zónou.

Praskolesy – jedná se o část obce Mrákotín, vyhlášenou roku 2004. Nachází se mezi zbytky rašelinišť a rybníků, kde jsou k vidění památné lípy. Nejstarší lípa je asi 800 let stará průměr kmene má přes 10 metrů a vejde se do něj asi 12 osob. (www.kr-vysocina.cz)

Hrady a zámky mají velký význam pro turistiku. V okrese Jihlava nalezneme:

Zámek Brtnice – zámek byl přestavěn z gotického hradu na renesanční zámek v druhé polovině 16. století. Vzhledem k tomu, že je zámek v soukromém vlastnictví, není možné si ho prohlédnout zevnitř. Přístupný je pouze zámecký park.

Hrad Roštejn – nachází se v lesích nedaleko Telče. Původně gotický hrad byl upraven na renesanční lovecké sídlo s oborou. Zajímavostí je gotická věž vysoká 53 metrů. V dnešní době je užíván Muzeem Vysočiny, které zde vystavuje své expozice cínu, porcelánu, řezbářství, kamenictví, lovectví.

Zámek Telč – o tomto zámku již byla zmínka v kapitole památky UNESCO.

Zámek Luka nad Jihlavou – zámek postavený v druhé polovině 18. století. V dnešní době je v soukromém vlastnictví a nepřístupný veřejnosti.

Zámek Polná – původně gotický hrad byl přestavěn na renesanční zámek. Na konci 18. století vyhořel a byl pobourán. Po úpravách v první polovině 20. století v něm sídlí Muzeum Vysočiny a jsou zde expozice historických hodin a hodinářská dílna. (www.vysocinatourism.cz).

Církevní památky

Premonstrátský klášter v Nové Říši – tento klášter se nachází v městečku Nová Říše nedaleko Telče. Byl postaven ve 13. století jako ženský klášter. V době husitských válek byl několikrát přepaden a na konci 16. století opuštěn. Poté byl dlouhá léta opravován mužskými premonstráty, ale po požáru na počátku 19. století byla velká část opět zničena. Za druhé světové války sloužil klášter jako vojenské skladiště. Významnou dochovanou stavbou je kostel svatého Petra a Pavla, kde nalezneme vzácné fresky, varhany a dřevěnou kazatelnu s lavicemi a také knihovnu s více než 20 000 svazky. Od roku 2003 jsou v klášteře čtyři nové zvony. (www.turistik.cz)

V podstatě téměř v každém městě či obci jsou k vidění chrámy, kostely, děkanství, kaple, kapličky, farní budovy, kostnice či alespoň sochy s církevními motivy připomínající hluboké náboženské kořeny a tradice. (Strategie rozvoje cestovního ruchu v kraji Vysočina na období 2008-2013, 2008, str. 17)

Technické a vojenské památky

Tyto památky jsou specifické svou architektonickou hodnotou a svojí technickou jedinečností

Technické památky

Brtnice – zde jsou postaveny dva kamenné mosty, které vznikly již v první polovině 18. století. Na mostech jsou barokní sochy. Jeden most je postaven přes řeku Brtničku, druhý vede centrem města.

Vojenské památky

Městské opevnění v Jihlavě – vzniklo téměř ihned po založení města ve 13. století. Opevnění dosahuje výšky 6 metrů, parkán byl poměrně široký a byl zakončen příkopem. Na hradbách bylo vystavěno pět bran s padacími mosty. Během staletí byl systém opevnění neustále díky vývoji techniky zlepšován. V druhé půlce 18. století bylo opevnění rozebráno. V první půli 19. století byly brány zbourány na úkor rozvoje dopravy. Byla zachována pouze jedna brána, a to

brána Matky Boží. Dnešní zbytky opevnění jsou pouhou rekonstrukcí jejich vzhledu v 17. století, parkán získal parkovou úpravu. (www.tic.jihlava.cz)

O míře atraktivity všech památek také vypovídá i jejich návštěvnost. Nejvíce navštěvovanou památkou okresu je státní zámek Telč. K ostatním často navštěvovaným kulturně-historickým objektům patří klášter Nová Říše, věž svatého Ducha a věž svatého Jakuba v Telči. Rovněž památky města Jihlavy jako věž svatého Jakuba, Jihlavské katakomby, brána Matky Boží přispívají nemalými počty do počtu návštěvníků okresu.

Z kulturně naučných památek a zařízení Jihlavska se řadí k nejnavštěvovanějším Muzeum Vysočiny v Jihlavě, Oblastní Galerie Vysočiny, Horácké divadlo v Jihlavě. (Strategie rozvoje cestovního ruchu v kraji Vysočina na období 2008-2013, 2008)

3.2.3 Turistická infrastruktura v okrese Jihlava

Tuto infrastrukturu dělíme na základní a doprovodnou.

Základní turistickou infrastrukturu tvoří převážně ubytovací a stravovací zařízení. Existují různé formy těchto zařízení.

Ubytovací zařízení v okrese

Ubytovacích zařízení je v okrese celá řada počínaje autokempy, kempy, tábořišti, chatami a chalupami, privaty, penziony až po luxusní hotely. Většina ubytovacích zařízení bývá provozována celoročně avšak s výraznější letní sezónou. Pouze provoz kempů, tábořišť, chatových osad je pouze v hlavní letní sezóně většinou od května do září. (Strategie rozvoje cestovního ruchu kraje Vysočina na období 2008-2013, 2008)

Celkový počet hromadných ubytovacích zařízení v okrese je 68.

Nejvíce ubytovacích zařízení je soustředěno ve městě Jihlavě, a to počtem 17, převládá zde počet penzionů a dále v Telči s počtem 11 ubytovacích zařízení, nachází se zde nejvíce hotelových zařízení. Jihlava patří mezi čtyři města celého kraje, kde je soustředěna více jak polovina všech ubytovacích zařízení.. Místa,

kde je koncentrován malý počet ubytovacích zařízení, naznačují jejich turistickou neatraktivnost.

V okrese nalezneme i ubytování pouze hotelového typu například ve Stříteži a Vilanci. (www.jihlava.czso.cz)

Velmi dobrou návštěvnost má okres Jihlava co se týká individuální rekreace jako jsou chaty, chalupy nazývané jako druhé bydlení.

Stravovací zařízení

Poskytování stravování patří k základním službám cestovního ruchu. V podstatě v každé obci, městě či turistické oblasti nalezneme poskytovatele stravovacích služeb. Jedná se o restaurační zařízení, pohostinství, hostince, motoresty, bistra, občerstvení či kiosky. Poslední jmenované nalezneme převážně v kempech či chatových osadách. Jedná se o základní službu spojenou s ubytováním.

Pokud se ubytujeme v penzionu či kempu, je možné využívat vlastního stravování. V těchto zařízeních bývá základní kuchyňské vybavení.

3.2.4 Doprovodná turistická infrastruktura.

Do této infrastruktury lze zařadit sportovně-rekreační a dopravní infrastrukturu.

Běžecké tratě a sjezdovky

V okrese se nenachází žádné významné a rozsáhlé lyžařské areály. Přesto lze na několika místech využít pěkné lyžařské sjezdovky. Je zde v provozu pět lyžařských areálů – Luka nad Jihlavou, Šacberk, Čerínek, Mrákotín, Brtnice, které jsou vhodné jak pro začátečníky, tak i pro pokročilé. Ve všech je možnost občerstvení na sjezdovce. Při nedostatku sněhu bývají areály uměle zasněžovány.

Běžecké tratě

V okrese Jihlava je spousta možností k provozování běžeckého lyžování, ale malé množství tras bývá strojově upraveno, přesto je možné zde tento druh sportu provozovat. Upravované běžecké trasy jsou na Čeříнку, kde jsou v délce přibližně pěti kilometrů, dále v okolí vrcholu Rudný, kde najdeme deset kilometrů upravených tras.

Kryté stadiony, kryté bazény a aquaparky

V okrese se nenachází mnoho koupališť a bazénů k nejvýznamnějším můžeme zařadit Vodní ráj, který se nachází přímo v Jihlavě, je rozdělen na venkovní a vnitřní část. Ve venkovní části nalezneme kromě bazénů také hřiště pro provozování sportovních aktivit. Další významnější koupaliště se nachází v obci Luka nad Jihlavou. Z krytých bazénů můžeme využít bazén E. Rošického v Jihlavě.

Naučné stezky a turistické trasy

Jsou velmi atraktivní, je to výborná kombinace přírodních a kulturně-historických stezek. Pro příklad bych jmenovala:

Hornická naučná stezka v Jihlavě – jde o okruh kolem severní části města Jihlava. Je zaměřena na dolování stříbra ve městě. Její délka je šest kilometrů.

Naučná stezka Čeřínek – je to okruh vedený v blízkosti obce Horní Cerkev, délka je šest kilometrů a je zaměřena na přírodní zajímavosti. Je zde celkem 12 zastávek s informačními tabulemi.

Golfové areály

V okrese Jihlava nalezneme pouze jeden golfový areál, a to Golf Club Telč. Je umístěn v blízkosti obce Vanov. Jedná se o osmnácti jamkové hřiště.

Cyklotrasy a cyklostezky

Okres patří svými podmínkami k vyhledávaným oblastem vhodným pro cykloturistiku. Mnoho turistických tras je možné využívat i jako cyklotrasy. Bohužel je ale spousta tras vedených po komunikacích s automobilovou dopravou. Mezi známe cyklotrasy patří:

Jihlava – Třebíč, Dobronín – Přibyslav, Dobronín – Čížkov, Kostelní Myslová – Rokštejn, Třešť – Rohozná, Telč – Třešť a mnoho dalších. Trasy jsou různých náročností a délek a domnívám se, že téměř každý cyklista zde nalezne to, co potřebuje.

Městský cestovní ruch s celoroční intenzitou avšak silnější letní sezónou nalezneme v Jihlavě a Telči.

Další formou cestovního ruchu, který se zde poměrně rychlým tempem rozvíjí je kongresový cestovní ruch, vyvíjející se převážně v Jihlavě, která má ohromný potenciál pro tuto formu především díky své poloze u dálnice D1. (Strategie rozvoje cestovního ruchu na období 2008-2013, 2008)

4 Agroturismus v okrese Jihlava

4.1 Definice pojmu agroturismus

Nejprve bych se zaměřila na definice. Pojem agroturismus jako takový nemá vlastní přesnou definici, avšak podstata, je vždy stejná. Spíše než pojem agroturismus se užívá termín agroturistika, která je nepřesným pojmem agroturismu.

Ministerstvo zemědělství definuje agroturismus takto: „*Agroturistika je součástí tak zvané venkovské turistiky, která využívá stoupajícího zájmu o trávení času v přírodě či přímo na zemědělských usedlostech. Může mimo jiné zahrnovat návštěvy významných kulturních či venkovských míst, tradičních tržnic či jarmarků, vyjížděky za poznáním zemědělských zvyklostí a další volnočasové a pohostinské aktivity, které mají v návštěvnicích vzbudit zájem o venkovskou krajinu*“. (www.mze.cz)

4.2 Charakteristika agroturistiky

Agroturistika se dá jednoznačně charakterizovat tím, že je provozována ve venkovském prostoru, který vytváří zemědělskou produkci a k tomu také doprovodné služby a rekreaci. Venkovský prostor také vytváří zemědělská a lesní půda a vodní plochy. Nedílnou součástí jsou volně žijící zvířata.

Agroturistika je podnikatelskou činností, která je příznivá k životnímu prostředí. Lze při ní uplatnit nové pracovní příležitosti.

4.3 Znaky

Agroturistika se vyznačuje malými ubytovacími kapacitami kolem 10ti osob. Dalším znakem je pobyt v rodinném prostředí. Dále je zájemcům umožněn přímý kontakt se zvířaty. Znakem je také poskytování doprovodných služeb jako je stravování, možnost pomoci při běžné obsluze farmy, vyjížděky na koních,

rybaření – pokud je v blízkosti farmy k dispozici chovný rybník, dále procházky přírodou a mnohé další.

4.4 Cíle

Mezi cíle agroturistiky patří hlavně její rozvoj, se kterým se pojí i vytváření nových pracovních příležitostí. Jako nejvýznamnější cíl můžeme označit získání pozitivního vztahu hostů k přírodě, venkovu a zemědělství. K ostatním cílům nepochybně patří ochrana životního prostředí a také rozvoj infrastruktury.

4.5 Typy ubytovacích zařízení

Většina ubytovacích zařízení v agroturistice má malé kapacity. Jedná se většinou o ubytování v soukromí, kde například ubytovatel pronajme místnost či byt ve svém domě. Občas bývá v blízkosti farmy penzion. Někteří podnikatelé umožňují svým hostům stanovat na svých zahradách s možností využití sociálních zařízení v domě. (www.mas-mostenka.cz)

Každé ubytovací zařízení je rozděleno do tříd a každá třída má své minimum požadavků.

Požadavky kempování:

- kempování místo by mělo být bez hrbolů, travnaté a dobře dostupné v jakémkoli počasí
- na toto místo nemají přístup domácí a chovná zvířata
- minimální plocha pro jedno místo je 50 m²
- hygienické zařízení dostupné 24 hodin denně a musí být umístěno tak, aby jím nebyl nikdo rušen
- musí být určeno místo pro vylévání odpadní vody
- prostor pro kempování musí být dostatečně označen a ohraničen

požadavky na ubytování s vlastním vařením

- místnost musí být suchá, větratelná, osvětlená denním světlem a v období zimy musí být vytápěna minimálně na teplotu 20°C
- maximální množství lůžek – 4 lůžka
- minimální výška místnosti 2,4 m
- plocha pro jedno lůžko je nejméně 5 m²
- hygienické zařízení s tekoucí teplou vodou
- minimální rozměr jednolůžka je 200 x 80 cm a manželské lůžko 200 x 150 cm a u tohoto lůžka musí být umožněn přístup z obou stran
- provozovatel ubytování musí poskytnout hostům lůžkoviny
- místnost musí být vybavena: osvětlením, zrcadlem, zásuvkami, nočními stolky, odpadkovým košem
- okna musí být vybavena zábranami při pohledu z venku
- společná kuchyně musí být vybavena příborem, talíři, hrnci, poklicemi, kastrolky, noži na krájení a dalším nezbytným vybavením. Je obvyklé mít v kuchyni základní koření – sůl, pepř, paprika apod.
- musí zde být společenská místnost

Požadavky na ubytování se snídání:

- základní minima jsou stejná jako pro ubytování s vlastním stravováním
- navíc musí být vybaveno jídelnou
- na stolech musí být ubrusy, papírové ubrousky a dochucovací prostředky

Tyto požadavky jsou nutná pro certifikovaná zařízení. Není však nutností, aby měl podnikatel své zařízení certifikováno, ale obecně bývá zvykem, že si většina potenciálních hostů zvolí raději zařízení, které je certifikováno v domněnku poskytnutí kvalitnějších služeb než u necertifikovaného zařízení. Certifikaci

v agroturistice zajišťuje Svaz podnikatelů ČR ve venkovské turistice a agroturistice.

Existuje také určité minimum pro ubytovací zařízení

- ubytovací zařízení musí být vzdáleno od hlučných míst a od znečišťovatelů

- přístup k ubytovacímu zařízení musí být bezpečný a pohodlný, značení musí být srozumitelné, povrch příjezdové a odjezdové cesty musí být pevný a bezprašný a musí zde být zajištěn prostor pro parkování

- ubytovací zařízení musí být přístupné hostům 24 hodin denně

- provozovatel ubytovacího zařízení by měl být tolerantní vůči náboženství, barvě pleti či sexuální orientaci svých hostů

- provozovatel by měl být schopen vytvořit pro hosty příjemnou atmosféru

- provozovatel musí mít k dispozici telefon

- provozovatel musí udržovat pořádek i v okolí svého zařízení

- musí být zajištěna pitná voda pro hosty

- musí mít na viditelném místě ceník v Kč i Euro, nabídku doprovodných služeb, domácí řád, mapu okolí a důležitá telefonní čísla

- veškeré ubytované hosty musí provozovatel zapisovat do knihy hostů

- v ubytovacím zařízení musí být k dispozici lékárnička

- provozovatel musí zajistit, aby hosté nebyli napadeni domácími ani chovnými zvířaty

- veškeré ceny za veškeré služby musí být vedeny v ceníku

- provozovatel musí obeznámit hosta s cenou před poskytnutím služby

- musí vydávat účty, které jsou jasné a srozumitelné a kde je zapsány ceny za služby (www.svazvt.cz)

4.6 Právní minimum

Podnikatelé v agroturistice musí dodržovat zákony ČR. Agroturistika jako taková není speciální živností, ale podnikatel musí odvádět ze svých příjmů daně. Do příjmů v tomto podnikání se řadí příjmy z pronájmu ubytovacích prostor – na tento typ podnikání je třeba mít živnostenský list na ubytovací služby. Je zde však omezen počet lůžek. Maximálně je možné mít 10 lůžek. Při této živnosti je možné poskytovat pouze snídane.

Dalším typem živnosti je hostinská činnost. Zde je možné poskytovat hostům stravování typu polopenze či plná penze.

Pokud chce podnikatel prodávat vlastní vypěstované výrobky není třeba vlastnit živnostenské oprávnění, ale je nutné dbát na hygienické a veterinární předpisy – platí u masa z vlastní porážky. Na prodej sýrů, klobás, vína podobně musí mít podnikatel živnostenský list na volnou živnost a samozřejmě musí dodržovat veškeré předpisy.

Pokud provozovatel pořádá projížďky na koní opět musí mít volnou živnost.

Podnikatelé se musí řídit řadou zákonů – obchodním zákoníkem, živnostenským zákoníkem, občanským zákoníkem, zákonem o dani z příjmu, zákonem o DPH, zákonem o dani z nemovitosti, zákonem o místních poplatcích.

Také musí podnikatelé dodržovat řadu předpisů souvisejících s jejich podnikání.

Hygienické předpisy – ty jsou dány z nároků na ubytování a stravování. Nutnost vybavit objekt dostatkem sociálních zařízení. Dále musí mít povolení k odběru vody a její vypouštění do odpadních vod.

Také je třeba dodržovat požární předpisy.

Především pro svou ochranu by si měl podnikatel pojistit svou podnikatelskou činnost a zařídit také úrazové pojištění pro hosty. (www.cestovni-ruch.cz)

4.7 Organizace agroturistiky

Největší a nejvýznamnější organizací České republiky sdružující podnikatele v agroturistice je:

Svaz podnikatelů ČR ve venkovské turistice a agroturistice.

Jedná se o dobrovolné, nepolitické sdružení podnikatelů ve venkovském cestovním ruchu. Byl založen roku 1997 a je členem Eurogites, což je mezinárodní organizace svazů venkovské turistiky. Činnost svazu je zaměřena na oživení venkova. Dále také kontroluje kvalitu ubytovacích zařízení a uděluje certifikace. Pomáhá podnikatelům při jejich odborném rozvoji. Spolupracuje s krajskými úřady, s Czech Tourism a ECEAT a pomáhá svým členům s propagací. (www.svazvt.cz)

ECEAT CZ – Evropské centrum pro eko a agro turistiku

Česká republika je členem mezinárodní sítě ECEAT již od roku 1992. Cílem této organizace je přispívat k trvalému rozvoji venkova. Turistické produkty této organizace jsou šetrné k životnímu prostředí a podporují obyvatelstvo na vesnicích, jejich tradice, zvyky, kulturu. Poskytují informace začínajícím podnikatelům i rozvoj vzdělávání pro již zaběhlé podnikatele. ECEAT podporuje řada jiných organizací např. Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství, Česká centrála cestovního ruchu, některé cestovní kanceláře a dokonce některé zahraniční společnosti. (www.cestovni-ruch.cz)

Dalšími organizacemi jsou např. Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru, Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství – podporování rozvoje venkova a další.

Agroturistika je zcela závislá na poskytování doprovodných služeb a na nabídce aktivního odpočinku jako je například pěší turistika, vodní sporty, hipoturistika, cykloturistika, rybolov nebo sběr hub. Většina těchto aktivit záleží na oblasti, ve které se farma nachází. Oblíbenost zařízení poskytujících agroturistiku zvyšuje také možnost návštěvy kulturní či historické památky. Poskytovatelé agroturistiky by měli brát ohled na změny fondu volného času turistů. To znamená, že posledním trendem jsou spíše krátkodobé dovolené. Mezi další trend patří také individuální forma cestování, což je pro agroturistiku velmi pozitivní.

4.8 Současný stav agroturistiky na Vysočině (okrese Jihlava)

O dovolenou na Vysočině mají zájem spíše lidé, kteří touží po odpočinku a klidu od ostatních. Jsou tu ideální podmínky pro provozování cyklistiky, vodáckých sportů, trampingu, pěší turistiky, ale také pro milovníky památek je zde velké vyžití. V posledních letech vzrůstá zájem o venkovskou turistiku a také o agroturistiku. Rozvoj je však velmi pomalý a tyto dvě odvětví vedou mezi sebou „konkurenční boj“. Na Vysočině i okrese Jihlava jsou také ekofarmy a ekoagrofarmy.

Agroturistika je v České republice začínající forma cestovního ruchu a bohužel není ještě příliš známá. Jako velký problém pro rozvoj agroturistiky se naskytá fakt, že málokdo rozlišuje pojmy venkovská turistika a agroturistika. Rozdíl mezi těmito pojmy je malý avšak nezanedbatelný.

I přes to se domnívám, že agroturistika by mohla mít velký potenciál do budoucna a hlavně přilákat řadu turistů na Vysočinu a zároveň i do okresu Jihlava.

Bohužel nikde není sepsán ani vystaven přehled poskytovatelů agroturistiky.

Většina provozovatelů agroturistiky v okrese Jihlava poskytuje ubytování v soukromí a zároveň také i vlastní malý kemp. V okrese Jihlava funguje 6 agrofarem. Jsou to Pension a camp Javořice, Agrofarma Lovětín, Statek v Bezděčně, Stranná – Agroprivat, Dvůr v Borovné, Q-Ranch U pramene Dyje. Z těchto farem mohou návštěvníci podnikat různé výlety do okolí. Farmy jsou umístěny v menších vesnicích v blízkosti lesů, ale zároveň i atraktivních měst. V těchto místech jsou k vidění přírodní i historické památky.

Všichni provozovatelé agroturistiky se zabývají chovem domácích zvířat, bývají to většinou kozy, ovce, koně či drůbež. Každý klient tak může zjistit kolik péče a času tato zvířata vyžadují a v případě zájmu se samozřejmě zapojit do běžného chodu farmy. Také se mohou věnovat různým sportovním aktivitám. Některé farmy také nabízí vlastní produkty ke koupi.

Smutným faktem je, že starostové obcí, kde je provozována agroturistika, nejsou schopni tyto podnikatele podporovat hlavně po finanční stránce. Mohou podnikatelům pomoci legislativní oblasti či poskytovat informační servis. Pokud mají podnikatelé zájem musí využít regionální či státní dotace popřípadě dotace poskytované Evropskou unií.

Bohužel je faktem, že provozování agroturistiky není příliš výdělečná činnost, jde spíše o doplňkovou činnost při zemědělské výrobě. (Rozvoj agroturistiky ve vybraném regionu, 2008)

4.9 Propagace agroturistiky

Propagace agroturistiky je velmi obtížná. Bohužel není nikde vypsán seznam provozovatelů agroturistiky. Samotní podnikatelé většinou nemají příliš mnoho finančních prostředků na vlastní reklamu. Někteří podnikatelé využívají podpory internetových stránek www.prazdninynavenkove.cz, kde mohou svou farmu propagovat, ale ani to není zadarmo a v této době, i když je reklama velmi důležitá si to každý podnikatel dvakrát rozmyslí, jestli se to pro něj výhodné. Obdobné služby poskytuje Svaz podnikatelů ČR ve venkovské turistice a agroturistice. Mezi další místa, kde je možno propagovat svou farmu, patří

turistická informační centra v okolí farem, tam mohou podnikatelé dát letáček či nabídku ubytování. Další možností je založení si vlastních internetových stránek, odkaz na tyto stránky je třeba umístit do hlavních internetových vyhledávačů. Je možné svou agrofarmu také propagovat pomocí cestovních kanceláří a agentur.

Důležitou, ale zároveň v případě agroturistiky často opomíjenou reklamou jsou ukazatele či reklamní poutače upozorňující na agrofarmu. Veškeré formy propagace farmy mají hlavní účel, a to je upoutat pozornost a vzbudit zájem.

Hlavním bezplatným propagátorem je kraj Vysočina prostřednictvím příspěvkové organizace Vysočina tourism, který vytváří katalog Dovolena na venkově, který je prezentován na tuzemských i zahraničních veletrzích. Na vyžádání bývá poslán všem zájemcům. V katalogu je možné najít veškeré ubytování na Vysočině, počínaje kempy, malými chalupami, farmami a konče penziony, které mají do 30 lůžek. Kromě českého jazyka je katalog vydáván ještě ve dvou jazykových mutacích, a to němčině a polštině. Tento katalog je také možné nalézt na webových stránkách Vysočina tourism. Tento katalog ubytovacích zařízení bývá pravidelně aktualizován.

Kraj Vysočina je také zapojen do projektu „Tourism“, který spolupracuje s dalšími partnerskými regiony. Jsou to - region Champagne – Ardenne ve Francii, Nitranský samosprávný kraj na Slovensku a region Hajdúböszörmény v Maďarsku. Projekt podporuje vzdělávání a informovanost ve venkovském cestovním ruchu. Záměrem je zkvalitnit poskytované služby, informační služby a zvýšit úroveň vzdělání pracovníků v cestovním ruchu. Hlavním partnerem projektu je výše jmenovaný francouzský region. Měli by být uskutečňovány vzdělávací semináře a výměnné pobyty v rámci spolupracujících regionů. Prostřednictvím seminářů budou sdělovány informace ohledně legislativy, standardů a trendů ve venkovské turistice. V rámci výměnných pobytů, získají podnikatelé možnost k získání nových praktických zkušeností a informací ze zahraničí. (Rozvoj agroturistiky ve vybraném regionu, 2008)

Výstupem tohoto projektu bude:

- *vydávání a rozšiřování společných letáků, brožur*
- *organizování společných tematických seminářů, workshopů, konferencí*
- *organizování studijních cest*
- *organizování výměny personálu*
- *organizování společných meziregionálních školicích akcí*
- *příprava webových stránek projektu* (Bc. Romana Nejedlá, 2008, str.56)

4.10 Dotace

4.10.1 Regionální operační program NUTS II Jihovýchod

Tento program mohou využít kraje, obce, svazky obcí, malý a střední podnikatelé, ale i soukromé osoby.

Vedoucím orgánem tohoto programu je Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod, která schvaluje projekty dle předem daných kritérií. Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod má 8 zástupců.

Program je financován Evropským fondem pro regionální rozvoj (dále jen ERDF). Tento fond patří mezi strukturální fondy, které jsou poskytovány chudým a znevýhodněným regionům. ERDF poskytuje podporu při výstavbě silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží a mnoho dalších, mezi které patří i rozvoj a obnova areálů využitelných pro cestovní ruch, rekonstrukce kulturních památek, výsadba regenerační zeleně, podpora začínajícím podnikatelům apod.

Cílem programu je zlepšit dopravní dostupnost a spojení regionů (podpora rozvoje infrastruktury a služeb cestovního ruchu). Celý tento program je zahrnut v cíli Konvergence, který je dotován 704,45 miliard €, což jsou necelé 3% z celkové částky poskytované České republice.

Projekt má 4 prioritní osy, které program rozdělují, každá osa má svůj rozsah.

Regionální operační program byl schválen Evropskou komisí dne 3.12.2007

Prioritní osa 1 Dostupnost dopravy

- na tuto osu je vyčleněno 345,2 milionů €
- je rozdělena na další 4 priority
- 1) Rozvoj dopravní infrastruktury v regionu
 - hlavním cílem je zlepšit dopravní dostupnost a zároveň i obslužnost regionu v závislosti na udržitelnosti rozvoje
- 2) Rozvoj dopravní obslužnosti a veřejné dopravy
 - cílem je napojit region na hlavní dopravní síť, zrekonstruovat a zmodernizovat silnice a zároveň negativně neovlivnit životní prostředí
- 3) Obnova vozového parku drážních vozidel hromadné přepravy osob
 - cílem je zvýšit úroveň hromadné dopravy
- 4) Rozvoj infrastruktury pro nemotorovou dopravu
 - zabezpečení a vybudování nové sítě cyklostezek

Prioritní osa 2 Rozvoj udržitelného cestovního ruchu

- 1) Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch
 - zabývá se rozvojem infrastruktury a technického zázemí pro cestovní ruch, ale zároveň dbát na životní prostředí
 - cílem je zlepšit propagaci produktů cestovního ruchu
 - na tuto osu vyčlenila Evropská unie 133,8 milionů €
 - tyto prostředky slouží k modernizaci ubytovacích zařízení, výstavba nových center, podpora lázeňství, sportovní a rekreační zařízení, dále také na podporu kulturních památek, podporu cykloturistiky, hippoturistiky

- dále jsou prostředky používány na výstavbu parkovacích míst, chodníků
- je jím financována i podpora propagace, veřejný internet

Prioritní osa 3 Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel

- na tuto osu je vyčleněno z Evropské unie 201,5 milionů €
- finanční prostředky jsou využity na úpravu náměstí, dětských hřišť, rekonstrukce parkovišť, nákup vybavení pro zlepšení vzdělávání

Prioritní osa 4 Technická pomoc

- tato osa může využít finančních prostředků ve výši 23,9 milionů €
- těmito prostředky jsou financovány platy pracovníků ROP JV, dále monitorování projektů, propagace, příprava a realizace vzdělávacích projektů, zpracování analýz a studií o projektu. (www.strukturalni-fondy.cz)

4.10.2 EAFRD (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)

Program rozvoje venkova

- navazuje na předcházející programy jako SAPARD (Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova) a Leader ČR
- je financován z EAFRD
- program je rozdělen do 4 os

Osa I

- podporuje konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví, posílení podnikání v zemědělství

- dále se dělí na:

Modernizaci zemědělských podniků

- podporuje investice zemědělského podniku zejména rekonstrukce a nové výstavby

Investice do lesů

- podporuje podnikání v lesnictví, obnovu lesů, pořizování strojů, podpora výstavby lesních cest

Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům

- zlepšení výkonnosti zpracovatelských podniků, podpora inovací
- poskytuje podporu hmotných i nehmotných investic

Pozemkové úpravy

- zabývá se řešením vlastnických vztahů pozemků

Další odborné vzdělávací a informační činnost

- podpora vzdělávání v potravinářství, hospodaření v lesích, ochraně přírody

Předčasné ukončení zemědělské činnosti

- jde o motivaci zemědělců starších 55 let, aby ukončili činnost a nechali ji mladším aktivnějším zemědělcům

Využití poradenských služeb

- zavádění nových technologických postupů, které podporují ochranu životního prostředí
- poskytuje informace o dodržování zásad zemědělské politiky o šetrném hospodaření v lesích apod.

Osa II

- zabývá se zlepšováním životního prostředí

Platby za znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech

- podpora zemědělců, kteří se snaží zachovat venkovskou krajinu, zvýšit příjmy pro zemědělce

Platby v rámci oblasti NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku

- podpora zemědělců při znevýhodnění evropských směrnic pro soustavu NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku Evropského společenství

Agroenvironmentální opatření

- pomoc při obhospodařování zemědělské půdy způsobem, který podporuje zlepšení životního prostředí

Zalesňování zemědělské půdy

- podporuje rozšiřování lesů, ochranu půdy i okolní krajiny, minimalizace klimatických změn

Platby v rámci NATURA 2000 v lesích a Lesnicko-environmentální platby

- podpora udržitelnosti lesnické půdy a krajiny

Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů

- obnova po živelných pohromách a zároveň i prevence
- využití lesní půdy

Osa III

- zabývá se rozvojem životních podmínek na venkově a rozlišování ekonomických aktivit
- podpora výstavby, modernizace budov, nákup strojů a zařízení, podpora nezemědělské činnosti podnikatelů
- podpora výstavby zařízení na využívání obnovitelných zdrojů

Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje

- je podporována drobná výroba řemeslná i služby
- jedná se o pomoc malým podnikatelským subjektům

Podpora cestovního ruchu

- je využívána na výstavbu ubytování, poskytování stravování, budování sportovních zařízení atd. v malých obcích do 200 obyvatel

Obnova a rozvoj vesnic občanské vybavení a služby

- podpora základní infrastruktury – dopravní, vodohospodářské, technické

Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova

- podpora kulturních památek, prvků venkovské krajiny, historických parků, zahrad, také podpora stálých výstavních expozic, tradiční lidové architektury apod.

Vzdělávání a informace

- vzdělávání podnikatelů působících či začínajících působit ve venkovské turistice

Osa IV. Leader

- Leader je osou metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření os I. – III.

- hlavním přínosem této osy je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a propojeny

- hlavním účelem je zvýšení kvality života na venkově, podpora přírodního a kulturního dědictví

- principem této osy je rozvoj venkova

- je využívána k rozvoji zemědělství a podpory péče o krajinu

Místní akční skupina

- realizace Strategického plánu Leader

Realizace místní rozvojové strategie

- podpora je poskytována pouze v závislosti na Strategickém plánu Leader

- projekty jsou bodovány dle předem stanovených kritérií

Realizace projektů spolupráce

- podpora spolupráce na národní a nadnárodní úrovni

- projekty jsou vybírány hodnotící komisí na základě bodovacích kritérií, s těmito kritérii mají zájemci o dotaci možnost se seznámit předem.

Schválené žádosti

- v první půli listopadu bylo schváleno 17 žádostí o dotace z osy IV v hodnotě téměř 33 milionů

- na osu III bylo schváleno 108 žádostí a finanční podpora bude ve výši 336.299.571 Kč

- program osy I bude podporován částkou necelých 800 milionů, žádostí bylo schváleno 310. (www.mze.cz)

4.10.3 Fond Vysočiny

- tato organizace byla založena v březnu roku 2002 na podporu realizace opatření programu rozvoje kraje

- programy, které vyhlašuje Fond Vysočiny mají široký záběr aktivit (Rozvoj agroturistiky ve vybraném regionu, 2008)

- mezi aktivity patří obnova částí měst a vesnic, programy podporující vzdělávání, informační technologie, program na tvorbu územních plánů, rozvoj volnočasových aktivit, tělovýchovných zařízení a sportovišť, podpora konkurenceschopnosti malých podnikatelů, program na podporu cestovního ruchu a mnoho dalších.

- od počátku fungování do konce června roku 2009 bylo vyhodnoceno 236 programů (www.fondvysociny.cz)

- v programech vypsáných v letech 2002 – 2007 bylo využito 38,5 milionů Kč, z toho 12 programů bylo využito pro cestovní ruch s celkovou finanční částkou 32,6 milionů Kč a bylo realizováno 253 projektů

- mezi velmi úspěšné projekty lze zařadit program „Modernizace ubytovacích zařízení“, který byl realizován celkem 4x a byl zaměřen na podporu výstavby nových lůžek a vybavení pokojů specializovaných se na venkovský cestovní ruch, finanční podpora byla 20 000 Kč na lůžko, podíl zájemců o tuto podporu byl 60%. Zažádat mohla jak právnická osoba, tak i osoba fyzická podnikající v oblasti ubytování. V celkovém počtu bylo na tento program vydáno 12.385.472 Kč pro 77 žadatelů. Bohužel tento program již nebude realizován.

- V dubnu 2008 byl vyhlášen program „Doprovodná infrastruktura cestovního ruchu“, byl rozdělen do dvou částí specializujících se na zimní a letní sezónu. Tento program je zaměřen na budování cyklostezek, pěších turistických tras, běžeckých tras, naučných stezek a hipposteze. Podporuje také výstavbu sportovních areálů. Tento program využilo 37 žadatelů, podpora fondu Vysočina činila 4.912.964 Kč. Žadatelé se podíleli vlastními finančními prostředky ve výši 8.207.407 Kč. (Rozvoj agroturistiky ve vybraném regionu, 2008)

- Program „Doprovodná infrastruktura cestovního ruchu 2009 – finanční prostředky poskytnuté na tento program pro rok 2009 jsou ve výši 4.500.000 Kč. Program je rozdělen do dvou podprogramů. Hlavním cílem programu je zlepšení konkurenční pozice ekonomiky.

- Podcíle:

- Rozvoj cestovního ruchu

- jde o vybudování a zlepšování základní i doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

- Podprogram A – je na něm vyčleněno 3.000.000 Kč a je zaměřen na modernizaci doprovodné infrastruktury pro pobytově-rekreační turistiku v letní sezóně, je zaměřen na budování stezek pěší turistiky, cyklo a hippostezek, naučných stezek, výstavba odpočinkových jíst na těchto stezkách, výstavba záchytných parkovišť u výchozích bodů, informační tabule na stezkách, výstavba a modernizace sportovišť určených pro trávení volného času

- Podprogram B – je také zaměřen na modernizaci a výstavbu doprovodné infrastruktury pobytově-rekreační turistiky v zimní sezóně, podporuje budování běžkařských tratí, osvětlování tratí, informační tabule na stezkách, výstavba a modernizace sjezdových areálů, budování záchytných parkovišť poblíž běžkařských tratí i sjezdových areálů

- finanční podporu mohou využívat jak právnické osoby tak i fyzické (www.fondvysociny.cz)

4.11 Využívání dotací agropodnikateli

Využívání dotací mezi agropodnikateli není příliš časté, je k tomu mnoho důvodů. Mezi hlavní patří příliš složitá administrativa. Další důvodem je spolufinancování. Pokud dotací využívají, bývají to spíše menší částky na modernizaci ubytování či výstavbu nových pokojů.

4.12 Představení agrofarem v okrese Jihlava

Dvůr v Borovné

Agrofarma Dvůr v Borovné se nachází v obci Borovná, která leží asi 5 kilometrů od Telče. Statek byl postaven v 17. století, od roku 1926 je v majetku rodiny nynějších obyvatel. V roce 1956 byl vyvlastněn a stal se majetkem JZD Telč. Bohužel statek v minulosti několikrát vyhořel, poslední požár z konce 19. století je na něm zdát do dnes. Majitelé statku se specializují na živočišnou výrobu.

Na statku je možné ubytovat se ve třech apartmánech, každý apartmán je vybaven sociálním zařízením, kuchyňkou a lednicí. K dispozici je také televize na pokojích.

Návštěvníci mohou na statku vidět, kuřata, kočky i selata.

Na dvoře statku je k dispozici ohniště, návštěvníci se mohou zahrát kriket, petanque, stolní fotbal či fotbal klasický.

V okolí farmy jsou rozsáhlé lesy a také rybníky, značené cyklostezky a pěší trasy. V zimě mohou návštěvníci vyrazit na výlet na běžkách. Mezi další lákadla patří nedaleké město Telč, které je zapsané v seznamu UNESCO. Každoročně se zde v letních měsících koná festival „Prázdniny v Telči.“

Statek se specializuje na chov vepřů, zájemci si zde mohou koupit sele či například půl prasete. (www.volny.cz)

Obrázek 3 Agrofarma Dvůr v Borovné

Agrofarma Lovětín

Agrofarma se nachází v obci Lovětín, která leží v blízkosti obce Batelov a asi 15 kilometrů od Telče.

Agrofarma nabízí ubytování ve dvou dvoulůžkových pokojích a jednom třílůžkovém pokoji, z toho jeden dvoulůžkový pokoj je plně vybaven vlastním sociálním zařízením a kuchyňkou. Druhý dvoulůžkový pokoj má společné sociální zařízení a kuchyňku s třílůžkovým pokojem. Také je možné se zde ubytovat v minikempu, který se nachází asi 100 metrů od farmy.

Na agrofarmě jsou k vidění kromě slepic, kuřat a domácího mazlíčka – psa také ovce a včely.

V okolí farmy se nachází rybník, kde je možné se vykoupat. Dále je možno z farmy provádět výlety do okolí. Samozřejmě nelze zapomenout na město Telč, které nabízí řadu kulturně-historických památek. Také je možné udělat si výlet na hrad Roštejn, který se nachází asi 5 kilometrů od obce Lovětín.

Pokud by měli návštěvníci zájem, mohou majitelům pomoci například při sklizení sena a okusit si tak život na statku z dob minulých.

Jak již bylo zmíněno výše, farma se zaměřuje na chov ovcí a včel, takže je možno si zde zakoupit čerstvý med. (www.agrofarma.unas.cz)

Obrázek 4 Agrofarma Lovětín

Q-ranch u pramene Dyje

Tento ranch se nachází v obci Bezděkov v blízkosti města Třešť.

Nabízí ubytování v několika pokojích v podkroví stavení, ale také i v dolní části tohoto stavení. V přízemí i v patře jsou společenské místnosti. Díky svým velikostem jsou tyto místnosti vhodné i na pořádání různých školení.

Ranch je specializován na chov koní. Pořádá různé vyjížďky po okolí. Pokud by měl někdo zájem prohlédnout si okolní města tak v blízkosti se nachází město Třešť a Telč. Pro zájemce jsou zde k zapůjčení kola či terénní čtyřkolky. (www.qranch.cz)

Obrázek 5 Agofarma Q-ranch u pramene Dyje

Penzion a kemp Javořice

Nachází se v obci Lhotka v blízkosti města Telč. Je to rozlehlý statek postaven přibližně před 400 lety.

V Penzionu jsou k dispozici 4 třílůžkové a 3 dvoulůžkové pokoje, většina pokojů má vlastní sociální zařízení, pouze jeden třílůžkový a jeden dvoulůžkový má sociální zařízení společné. V penzionu je také k dispozici společná kuchyňka. Další možností ubytování je stanování či bydlení ve vlastním karavanu na zahradě u statku.

V okolí je možné provozovat cyklistiku, rybolov či myslivost. Dále v blízkosti je rybník vhodný ke koupání, také pěší turistika má v okolí vhodné

podmínky. V zimě je krajina vhodná pro běžecké lyžování a obci Mrákotín je sjezdovka.

Majitel penzionu chová ovce, které je možno vidět hned za domem na pastvinách. (www.javorice.cz)

Obrázek 6 Penzion a kemp Javořice

Statek v Bezděčíně

Tento statek je umístěn v obci Bezděčín, která leží mezi obcemi Batelov a Horní Cerkev.

Návštěvníci se mohou ubytovat ve třech apartmánech, maximálně je však v apartmánu možno ubytovat 6 osob. Každý apartmán má vlastní vchod, sociální zařízení a kuchyň. Pokud by se již nenašlo místo v apartmánu, je možné pro zájemce postavit si stan na přilehlé zahradě.

Zájemci si mohou půjčit kola a jet se projet do okolí nebo rybařit ve vlastním rybníku. Dále je možno půjčit si petanque, zahrát si fotbal či provozovat

jiné sporty. V malinko vzdálenějším okolí je spousta kulturně-historických památek.

Na statku je možné zhlédnout pasoucí se krávy, kozy a dokonce i oslíka a samozřejmě i domácí zvířata psi a kočky. (www.kamenikova.cz)

Obrázek 7 Statek v Bezděčíně

Agroprivat Novotný

Je to selské stavení nacházející se v obci Stranná, která leží poblíž Telče, dalo by se říct téměř na samotě.

Ubytovat se zde je možné ve třech apartmánech, každý apartmán má vlastní sociální zařízení a kuchyň. Kapacita ubytování je 13 lůžek.

V okolí statku je mnoho krásných lesů a také rybníků. Blízkosti najdeme různé přírodní a kulturní památky. Také je zde mnoho možností k provozování pěší a cykloturistiky.

Majitelé statku obhospodařují 40 ha zemědělské půdy a luk, na kterých se pasou ovce, vlastní dva psi. (www.agroprivat.cz)

Obrázek 8 Agroprivat Novotný

4.13 SWOT analýza agroturistiky v okrese Jihlava

Silné stránky – S

- začínající forma cestovního ruchu
- neustálá možnost rozvoje
- mladé podnikatelské odvětví
- příznivá forma cestovního ruchu pro životní prostředí
- rozmanitost v činnostech
- podpora zemědělství
- soběstačnost
- široké spektrum doprovodných služeb

Slabé stránky – W

- nedostatek finančních prostředků
- nedostatečná propagace
- nízká konkurenceschopnost vůči ostatním druhům ubytování
- sezónnost
- obtížnost získávání finanční podpory na rozvoj zařízení

- neschopnost zaměstnávat větší počet zaměstnanců
- neznalost problematiky podnikání v oblasti služeb
- obtížná splnitelnost zákonů v oblasti podnikání, například náročné hygienické předpisy
- omezená délka pobytu klientů
- výrazný úbytek zahraniční klientely a menší potenciál českých klientů

Příležitosti – O

- zlepšení přístupu státních organizací
- zjednodušení poskytování finanční podpory
- pozvolné ustupování ekonomické krize
- prohloubení zájmu o agroturistiku
- informování o agroturistice
- ucelení dat v informačních systémech
- propagace domácích produktů
- rozvoj samoobnovitelných zdrojů (sluneční energie, větrné elektrárny)
- pořádání školení na podporu podnikatelů v agroturistice

Hrozby – T

- neústupek ekonomické krize
- vyšší daně pro podnikatele
- zvýšení cen na provozní náklady (elektřina, voda, potrava pro zvířata)
- nechut' mladší generace zůstat na statcích a podnikat v tomto oboru
- nezájem klientů rekreovat se na agrofarmách

- rozprodávání pozemků na stavební parcely
- změna klimatických podmínek

4.14 Zhodnocení agroturistiky v okrese Jihlava

Abych měla přesnější představu o agroturistice, ne jenom z literatury a internetových stránek, rozhodla jsem se všechny podnikatele v agroturistice v okrese Jihlava navštívit a položit jim několik otázek týkajících se jejich podnikání (seznam otázek přikládám v příloze č. 1).

Až na jednu farmu (Agroprivat Novotný), kde nebyli ochotni se se mnou sejít, ale po domluvě mi vyplnili otázky, které jsem jim poslala e-mailem, mi nakonec všichni vyšli vstříc a sešli se se mnou.

Většina mnou navštívených podnikatelů podniká v agroturistice již více jak 10 let, pouze O-ranch je v provozu pouhých asi 5 let.

Důvody, které vedly k založení agrofarmy byly různé, většinou hlavním důvodem bylo využití obrovských prostor statku, které by jinak chátraly. U každého statku byla o mnohdy stále je nutná rekonstrukce a všichni se snaží svoje statky vylepšovat a modernizovat.

Klientela jezdící na statky se neustále střídá, málokdo jezdí stále na stejný statek. Pouze 20-30% klientů se na farmách opakuje. V současné době navštěvují agrofarmy převážně Češi. V minulosti byly farmy hojně navštěvovány zahraničními turisty. Ti jezdívali spíše do kempů u agrofare. Velmi velký zájem byl ze strany Holandských návštěvníků. V dnešní době je podíl zahraniční versus česká klientela přibližně 1:9.

Jako velmi negativní se jeví sezónnost v agroturistice. Hlavní sezóna je v letních měsících, převážně přes prázdniny. Za vedlejší sezónu lze označit měsíce květen, červen, září a říjen. V zimních měsících jsou farmy navštěvovány pouze velmi omezeně. Někteří agrofarmáři v zimě ani ubytování neposkytují, protože se jim nevyplatí celé stavení vytápět kvůli pár dnům pobytu. Ale například Q-ranch

má zavřeno pouze v měsíci únoru, v ostatních zimních měsících se věnuje pořádání školících akcí například pro zpracovatele potravin či pro „koňáky“.

Pokud se jedná o práci na farmě a zájem účastníků agroturistiky pomáhat na farmě, tak je v podstatě nulový. Dle definice je agroturistika specifická právě tím, že zájemci mohou na farmě pomáhat při každodenních činnostech. Bohužel zájem o toto není ani z jedné strany. Návštěvníkům se příliš nechce a podnikatelé mají obavy, že lidé, kteří tu práci ještě nikdy nedělali, tak by se mohli zranit.

Kompletní stravování neposkytuje žádná farma. Kromě dvou připraví snídaní na požádání všichni. Také ve všech apartmánech jsou plně vybavené kuchyňky. K dispozici je vařič, základní nádobí, často mikrovlná trouba a rychlovarná konvice.

Doprovodné služby, které poskytují agrofarmáři jsou poměrně širokého záběru. Nabízí různé sportovní aktivity. Na většině farem si mohou zájemci vypůjčit kola a vyrazit na projížďky do okolí či jim jsou majitelé schopni doporučit pěší trasy dle jejich požadavků na náročnost. Také na farmách půjčují sportovní vybavení, je možné si zahrát například badminton, stolní tenis, kroket, ping pong či fotbal.

Způsoby propagace agrofarem nejsou nějak výrazné. Většina má své internetové stránky, spousta jich je zaregistrovaných na různých internetových doménách nabízejících ubytování. Někteří se prezentují na internetových stránkách Svazu podnikatelů ve venkovské turistice a agroturistice. Svůj vlastní letáček nemá téměř nikdo. Také v turistických informačních centrech mají záznam o své farmě, ale podnikatelé tvrdí, že to pro ně nemá význam a že zaměstnanci turistického informačního centra neposkytují informace o jejich farmě. Další forma propagace je brožura Vysočina tourism „Dovolená na venkově“, která bývá prezentována na veletrzích cestovního ruchu. I přes toto všechno se domnívám, že propagace agroturistiky není dostatečná. Například k téměř žádné farmě nebyli po vesnicích, kde se farmy nachází, žádné ukazatele a mnohdy bylo obtížné farmu nalézt.

Průměrná délka pobytu hostů na farmách je spíše kratší, což je v posledních letech i novodobý trend jezdit na kratší pobyty, ale vícekrát ročně. Samozřejmě, že snem většiny je mít pouze týdenní pobyty, avšak sny se většinou nestávají skutečností.

Co se týče dotací poskytovaných buď z fondů Evropské unie či z Fondů Vysočiny. Názory jsou velmi různé. Téměř většina v minulosti těchto dotací využila alespoň v malé výši. Jednalo se o dotace na výstavbu a modernizaci ubytovacích zařízení. Avšak obtížnost získávání dotací je relativně velká. Je okolo přílišná administrativa. Poskytování dotací má také velmi přísné podmínky, které musí žadatel dodržet i po získání dotace, jinak bude muset podnikatel dotace vrátit. Dalším problémem využívání dotací je jejich spolufinancování, mnohdy to není v jejich finančních možnostech.

Další ne příliš pozitivní mínění mají agropodnikatelé o přístupu kraje či státu k podnikání v agroturistice. Pomoc většinou nijak nehodnotí, domnívají se, že pomoc je nedostatečná.

5 Závěr

Agroturistika je jednou z forem cestovního ruchu. V České republice je tato forma zatím stále ve vývoji a Češi se zatím „učí“ cestovat po republice. Vždy byl a zatím i stále je boom vyjíždět do zahraničí. Zhruba před deseti lety byl velký boom z opačné strany, jezdilo k nám mnoho cizinců převážně Holanďanů. A ubytovávali se na vesnických statcích či poblíž nich. Tento zájem již v posledních letech bohužel upadl.

Agroturistika by mohla v budoucnu řešit všeobecný problém venkova. Ubývá zde totiž obyvatel a zájemců o provozování zemědělství. Zemědělci stárnou a mladí lidé na vesnicích většinou být nechtějí. Podnikání v agroturistice by mohlo tuto situaci na venkově postupně zlepšovat.

Dle mého názoru je agroturistika zvláštní pojem, který si dost lidí plete s vesnickou turistikou či tyto dva pojmy od sebe neodlišují. Je mezi nimi sice malý, ale podstatný rozdíl a ten je v tom, že návštěvníci agrofarem mohou na těchto farmách pomáhat. Domnívám se však, že toto odlišení je nepodstatné. Realita, co se týče pomoci návštěvníků je taková, že nemají zájem a ani pomáhat nemohou, protože by často nadělali více škody než užitku.

Agroturistika má vesměs samá pozitiva, a proto je velká škoda, že tu není na takové úrovni jako například v Německu nebo Rakousku.

Při svém zkoumání agroturistiky jsem zjistila mnoho podstatných věcí, které brání v rozvoji agroturistiky.

Jedním z důvodů bránících rozvoji agroturistiky je obecná neinformovanost o tomto rozvíjejícím se odvětví. Někteří lidé ještě dnes žijí v představě, že ubytování na agrofarmách má druhotnou úroveň, že je tam špína, zápach od zvířat žijících v okolí a mnohdy bývají překvapeni, jak „luxusní“ ubytování na farmě je a hlavně jsou okouzleni atmosférou venkova.

Dalším důvodem nepřilísného rozvoje je způsob a forma propagace. Domnívám se, že propagace je velmi nedostatečná. Svým způsobem existuje propagace venkovské turistiky, kde je prezentováno ubytování. Ale nezapomíná

se na tolik v poslední době vyzdvihovanou agroturistiku? Na internetových stránkách je možné propagovat pouze za peníze a těch většinou agrofarmářů nemají nazbyt. Myslím si, že by nebylo špatné agrofarmy zkompletovat do nějakého uceleného seznamu, který by byl k dispozici (snadno k nalezení) pro všechny zájemce o agroturistiku a zároveň by neznevýhodňoval podnikatele, kteří nemají příliš finančních prostředků na zaplacení kvalitní reklamy, která je posune v žebříčku vyhledávače na internetu o kus výš. Bylo by dobře, kdyby se našel někdo, kdo si dá tu práci, která nebude snadná, a sjednotí agrofarmáře do jednoho seznamu. Domnívám se, že by to pomohlo oběma stranám, jak farmářům, tak zájemcům o agroturistiku.

Jako další brzdu rozvoje je možno označit i finanční prostředky. Je sice mnoho fondů, které poskytují finanční podporu, ovšem tyto podpory mají přísné podmínky a málokterý podnikatel si troufá pustit se do „boje s úřady“.

Pro začínající podnikatele v agroturistice vytvořilo ministerstvo zemědělství velmi pěknou publikaci, kde naleznou veškeré informace, jak začít s podnikáním, na co se zaměřit, na co nezapomenout, jaké jsou pro ně možnosti a hlavně návod, jak propagovat svůj podnik. Myslím si, že tento dokument může být užitečný i pro již stávající podnikatele, kteří by se chtěli inspirovat.

Myslím si, že agroturistika v okrese má velký potenciál se dále rozvíjet a byla by velká škoda tento rozvoj nepodporovat.

6 Soupis bibliografických citací

1) PERGLER, Jan. *Kraj Vysočina : Průvodce po České republice*. 1. vyd. Praha : Kartografie Praha, 2004. 158 s. ISBN 80-7011-735-4.

2) *Cestovní ruch : cestovní ruch na Vysočině* [online]. c2009 , 21.5.2009 [cit. 2009-06-13]. Dostupný z WWW: <[Http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/c7a36993f0038537c12572120021b91f/\\$FILE/cestovni_ruch.doc](http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/c7a36993f0038537c12572120021b91f/$FILE/cestovni_ruch.doc)> [>].

3) Strategie rozvoje cestovního ruchu na období 2008-2013 : Analýza cestovního ruchu v kraji Vysočina. In *Strategie rozvoje cestovního ruchu na období 2008-2013 : Analýza cestovního ruchu kraje Vysočina*. 2008. vyd. Jihlava : [s.n.], 2008. Církevní památky. s. 17-17. Dostupný z WWW: <http://www.vysocinatourism.cz/index.php?akce=slozka&id_slozka=2>.

4) *Agroturistika na ekofarmach : jak na to* [online]. c2009- , 15.6.2009 [cit. 2009-06-16]. Dostupný z WWW: <http://www.mze.cz/attachments/Agroturistika_na_ekofarmach.PDF>.

5) NEJEDLÁ, Romana. *Rozvoj agroturistiky ve vybraném regionu*. Praha, 2008. 78 s. , 8
ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. Vedoucí diplomové práce Ivana Brožová.

7 Použitá literatura

Knižní publikace

ČECH, Luděk. *Chráněná území ČR sv. VII, Jihlavsko*. 1. vyd. Praha : Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2002. 525 s. ISBN 80-86064-54-9.

PERGLER, Jan. *Kraj Vysočina : Průvodce po České republice*. 1. vyd. Praha : Kartografie Praha, 2004. 158 s. ISBN 80-7011-735-4.

Strategie rozvoje cestovního ruchu v kraji Vysočina na období 2008-2013. 1. vyd. Jihlava : [s.n.], 2008. 83 s. Dostupný z WWW: <http://www.vysocinatourism.cz/index.php?akce=slozka&id_slozka=2>.

NEJEDLÁ, Romana. *Rozvoj agroturistiky ve vybraném regionu*. Praha, 2008. 78 s. , 8 ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. Vedoucí diplomové práce Ivana Brožová.

Webové stránky

Kraj Vysočina : Vítejte na Vysočině [online]. 2002-2008 , 11.6.2008 [cit. 2009-06-16]. Dostupný z WWW: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=4000086&p1=1205>.

Kouzlo přírody [online]. c2008 [cit. 2009-06-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.region-vysocina.cz/index.php?objekt=1489>>.

Přednosti kraje Vysočina [online]. 2008 , 11.6.2008 [cit. 2009-06-16]. Dostupný z WWW: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=4000088&p1=1207>.

Cestovní ruch : cestovní ruch na Vysočině [online]. c2009 , 21.5.2009 [cit. 2009-06-13]. Dostupný z WWW: <[Http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/c7a36993f0038537c12572120021b91f/\\$FILE/cestovni_ruch.doc](http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/c7a36993f0038537c12572120021b91f/$FILE/cestovni_ruch.doc)>.

Kouzlo přírody [online]. c2008 [cit. 2009-06-16]. Dostupný z WWW: <<http://extranet.kr-vysocina.cz/download/pdf/edice/kouzlo-prirody-07.pdf>>.

Čeřínek [online]. [cit. 2009-06-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.jiznicechy.org/cz/>>.

Pávodský rybník [online]. c2002-2009 , 29.1.2009 [cit. 2009-06-16]. Dostupný z WWW: <<http://zajimavosti.infocesco.cz/content/vysocina-prirodni-zajimavosti-vodni-plochy-pavovsky-rybnik-u-jihlavy.aspx>>.

Velký pařezitý rybník [online]. [cit. 2009-06-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.j-morava.cz/sport/vysocina-kraj/ceskomoravska-vrchovina/rasna/velky-parezity-rybnik-283.html>>.

Zoo Jihlava [online]. 2003 [cit. 2009-06-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.zoojihlava.cz/index.php?menu=26>>.

Památky [online]. 2002-2008 , 18.1.2007 [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/zobraz_dok.asp?id_org=450008&id_ktg=300316&p1=4070>.

Městské památkové rezervace [online]. 2002-2008 , 24.6.2005 [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://extranet.kr-vysocina.cz/download/pdf/edice/historickamesta.pdf>>.

Vesnická památková zóna Praskolesy [online]. 2002-2008 , 30.1.2007 [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=1100407&query=Praskolesy&p1=28763>.

Hrady, zámky, tvrze [online]. 2008 [cit. 2009-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.region-vysocina.cz/index.php?sekce=historie&cleneni=hrady>>.

Premonstrátský klášter [online]. c2000-2009 [cit. 2009-06-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.turistik.cz/cz/kraje/vysocina/okres-jihlava/nova-rise/klaster-nova-rise/>>.

Městské opevnění [online]. [cit. 2009-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.tic.jihlava.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=100399&id_u=43254&p1=1015>.

Statistická ročenka kraje Vysočina [online]. c2009 , 1.9.2009 [cit. 2009-09-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.jihlava.czso.cz/xj/edicniplan.nsf/kapitola/631011-09-2009-10>>.

Analýza agroturistiky v Olomouckém kraji [online]. c2005 [cit. 2009-09-25]. Dostupný z WWW: <www.mas-mostenska.cz/file.php?nid=2436&oid=1125899>.

Standardy pro ubytování v soukromí [online]. [cit. 2009-09-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.svazvt.cz/files/standardy.htm>>.

Právní minimum [online]. c1999-2009 [cit. 2009-10-25]. Dostupný z WWW: <http://www.cestovni-ruch.cz/kategorizace/diskuze.php?full_text=1>.

Profil svazu [online]. , březen 2008 [cit. 2009-09-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.svazvt.cz/index.htm>>.

Vít Pechanec : ECEAT [online]. 1999-2009 , 12.9.2003 [cit. 2009-10-25]. Dostupný z WWW: <http://www.cestovni-ruch.cz/results/zobraz_prispevek.php?id_prispevek=3036>.

ROP NUTS II Jihovýchod [online]. [cit. 2009-11-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-NUTS-II-Jihovýchod>>.

Opatření programu rozvoje venkova [online]. [cit. 2009-11-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=74&typ=2&ids=2969&val=2969>>.

Program doprovodná infrastruktura cestovního ruchu 2009 [online]. 2002-2008 [cit. 2009-11-20]. Dostupný z WWW: <http://extranet.kr-vysocina.cz/fond_vysociny/226.doprovodnainfrastrukturaCR2009.doc>.

Dvůr v Borovné [online]. 2005 [cit. 2009-11-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.volny.cz/dvurvborovne/uvod.htm>>.

Agrofarma Lovětín [online]. [2003] [cit. 2009-12-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.agrofarma.unas.cz/ubytovani.htm>>.

QRanch u pramene Dyje [online]. 2008 [cit. 2009-12-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.qranch.cz/index.php?cursor=onas>>.

Penzion Javoříce [online]. [2003] , leden 2009 [cit. 2009-12-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.javorice.cz/>>.

Statek v Bezděčíně [online]. [2004] , 11. března 2007 [cit. 2009-12-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.kamenikova.cz/>>.

Agroprivat Novotný [online]. c2008 [cit. 2009-12-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.agroprivat.cz/sitemap/>>.

8 Seznam použitých zkratk

EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
ECEAT	European Centre for Eco Agro Tourism – Evropské centrum pro ekoagroturistiku
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
CHKO	Chráněná krajinná oblast
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics –Statistické územní jednotky Evropské unie
ROP	Regionální operační program
ROP JV	Regionální operační program Jihovýchod
UNESCO	Úmluva na ochranu světového kulturního a přírodního dědictví

9 Seznam obrázků

- Obrázek 1: Mapa kraje Vysočina
- Obrázek 2: Hranice okresů
- Obrázek 3: Agrofarma Dvůr v Borovné
- Obrázek 4: Agrofarma Lovětín
- Obrázek 5: Agrofarma Q-ranch u pramene Dyje
- Obrázek 6: Penzion a kemp Javořice
- Obrázek 7: Statek v Bezděčně
- Obrázek 8: Agroprivat Novotný

10 Přílohy

Příloha 1 Seznam otázek pro majitele agrofarem

Příloha 2 Program Doprovodná infrastruktura cestovního ruchu 2009

Příloha 1

- 1. Jak dlouho podnikáte v tomto oboru???**
- 2. Co vás přivedlo k rozhodnutí podnikat v agroturistice???**
- 3. Máte stálou klientelu???**
- 4. Jezdí k vám česká či spíše zahraniční klientela???**
- 5. Pociťujete sezónnost???**
- 6. Mají hosté zájem na farmě pomáhat???**
- 7. Poskytujete hostům stravování???**
- 8. Jaké doprovodné služby nabízíte svým hostům???**
- 9. Jakým způsobem propagujete svou farmu (statek)?**
- 10. Jaká je průměrná doba trvání pobytu hostů u Vás???**
- 11. Využíváte nebo jste využili dotace z EU???** Jakých???
- Obtížnost získání???**
- 12. Jak hodnotíte přístup státu (kraje) v pomoci při podnikání v agroturistice???**

Příloha 2

FOND VYSOČINY

Výzva k předkládání projektů

vyhlášená v souladu

se Statutem účelového Fondu Vysočiny

1) Název programu:

DOPROVODNÁ INFRASTRUKTURA CESTOVNÍHO RUCHU 2009

Grantový program na podporu budování a modernizace doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

2) Celkový objem finančních prostředků: 4 500 000,- Kč

V rámci podprogramu A: 3 000 000,- Kč

V rámci podprogramu B: 1 500 000,- Kč

V případě, že budou podpořeny všechny doporučené projekty v rámci jednoho podprogramu a nebude vyčerpána celá částka daného podprogramu, může být tato částka převedena do druhého podprogramu.

3) Cíl, dílčí cíl a opatření Programu rozvoje kraje Vysočina:

Cíl 1: Zlepšení konkurenční pozice ekonomiky

*Dílčí cíl 1.4: **Rozvoj cestovního ruchu***

Opatření 1.4.4: Budování a zkvalitňování základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

4) Cíl programu:

Program je určen na rozvoj doprovodné infrastruktury cestovního ruchu na území kraje Vysočina využitelné pro pobytově-rekreační turistiku. Zkvalitnění úrovně vybavení pro možnosti aktivního trávení volného času rozšíří nabídku cestovního ruchu a zvýší její konkurenceschopnost.

5) Popis a rozsah programu:

Účelem poskytovaných finančních prostředků je zajistit spolufinancování výstavby a modernizace doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro pobytově-rekreační turistiku v letní sezóně (podprogram A) a zimní sezóně (podprogram B).

Podprogram A

1. budování, obnova a zkvalitnění pěších turistických tras, cykloturistických tras, naučných stezek, hipostezek, cyklostezek

- doplňkovým vybavení pro zvýšení komfortu uživatelů (odpočinková stanoviště, pikniková místa, přístřešky, koňská úvaziště, lavičky, odpadkové koše, informační a mapové tabule, informační systém k zajímavým turistickým cílům jako je např.: přírodní památka, naučná stezka, přírodní útvary, apod.)

- realizací nezbytných opatření pro dosažení dostatečného bezpečnostního a technického standardu tras (značení popř. přeznačení tras v souladu s platnými předpisy, rozšíření či zpevnění povrchu trasy, bezpečné křížení tras, zábradlí, přemostění, přechody pro překonání přírodních překážek, apod.)

2. budování infrastrukturního zázemí na záchytných parkovištích popř. u výchozích zařízení pro pěší trasy, cykloturistické trasy, naučné stezky, hipostezky a u turistických atraktivit (sociální zařízení, úschovny kol, mapové a informační tabule, informační boxy, apod.)

3. výstavba a modernizace zařízení pro aktivní trávení volného času

- adrenalinových center, center vodních sportů, bowlingových a squashových hal, hřišť pro minigolf a tenis, wellness center, rozhleden, apod.

- budování infrastrukturního zázemí u provozovatelů služeb spojených s hipoturistikou (koňské boxy, úvaziště, místa k ustájení koní, venkovní jízdárny, kryté jezdecké haly, jezdecké areály, apod.)

Podprogram B

1. budování, úprava, obnova a zkvalitnění lyžařských běžeckých tratí

- vybavením pro zvýšení komfortu uživatelů (osvětlení tratí, informační a mapové tabule, nákup zařízení na údržbu tratí, apod.)

- realizací nezbytných opatření pro dosažení dostatečného bezpečnostního a technického standardu tras (přechody pro překonání přírodních překážek, bezpečné křížení tras, značení popř. přeznačení tras v souladu s platnými předpisy, apod.)

2. výstavba a modernizace lyžařských sjezdových areálů (sociální zařízení, úschovny lyží, zařízení na výrobu technického sněhu, večerní osvětlení, odbavovací zařízení, apod.)

3. budování infrastrukturního zázemí na záchytných parkovištích popř. u výchozích zařízení pro běžecké trasy a pro lyžařské sjezdové areály (sociální zařízení, úschovny lyží, mapové a informační tabule, informační boxy, apod.)

Předmětem podpory u obou podprogramů není drobná údržba sportovních a tělovýchovných zařízení ani výstavba, případně modernizace těch zařízení, u nichž nelze prokázat využitelnost pro místní a regionální turistickou nabídku.

Pojmem „**projekt**“ se pro potřeby tohoto programu rozumí akce s charakterem stavební investice (pořízení, rekonstrukce nebo modernizace dlouhodobého hmotného majetku investiční výstavbou). Neoznačuje projektovou dokumentaci potřebnou k této výstavbě.

Pod pojmem „**investiční výdaj**“ se pro účely tohoto programu rozumí pořízení samostatných movitých věcí popř. souboru movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením a dobou použitelnosti delší než 1 rok a v ocenění jedné položky převyšující částku 40 tis. Kč (dlouhodobý hmotný majetek) a technické zhodnocení movitého a nemovitého majetku. Dále pořízení inventáře, kterým se rozumí hmotný majetek jehož pořizovací náklady nepřevyšují 40 tis. Kč a doba použitelnosti je delší než 1 rok (mapové a informační tabule, zvukové informační zařízení, apod.)

Pod pojmem „**neinvestiční výdaj**“ se pro účely tohoto programu rozumí výdaje za materiál včetně drobného hmotného majetku a služby související s realizací projektu.

Při realizaci projektu musí žadatel postupovat v souladu s příslušnými zákony a obecně závaznými předpisy.

Po realizaci podpořeného projektu musí žadatel prezentovat podporu projektu Fondem Vysočiny. Způsob této prezentace bude uveden ve smlouvě o poskytnutí podpory.

Věcná kontrola realizace projektu a plnění podmínek pro poskytnutí podpory bude zajištěna vyhlašovatelem programu.

6) Příjemci podpory:

- Právnícké a fyzické osoby (veřejný i podnikatelský sektor)

V rámci tohoto programu bude příjemcům, kteří mohou být příjemci veřejné podpory ve smyslu čl. 87 a násl. Smlouvy o ES, poskytována pouze podpora malého rozsahu (*de minimis*) ve smyslu Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. 12. 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu *de minimis*.

7) Lokalizace projektů:

Kraj Vysočina

8) Přijatelné a nepřijatelné výdaje:

- Vynaložené výdaje (náklady) musí být nezbytné pro uskutečnění projektu a musí odpovídat zásadám zdravého finančního řízení, zvláště efektivnosti a hospodárnosti

- Výdaje (náklady) musí být prokazatelně vynaloženy během provádění projektu, zaneseny v účetnictví žadatele a musí být doloženy prvotními doklady

- Mezi nepřijatelné výdaje (náklady) patří: náklady na vlastní daně a daň z přidané hodnoty (platí pro plátce DPH), honoráře za odborné odhady, posudky nebo studie, projektová dokumentace, dokumentace pro stavební řízení, inženýrské činnosti, mzdové náklady pracovníků žadatele, náklady charakteru neplacených dobrovolných prací, nákup pozemků a budov, náklady za elektrickou energii, internet, telefon, vodu, plyn.

Celkové výdaje (náklady) projektu nesmí přesáhnout **2 000 000 Kč**

9) Základní a specifická kritéria pro posuzování projektů:

Základní kritéria:

a) soulad projektu s Programem rozvoje kraje, popř. s dalšími rozvojovými plány a programy

b) soulad projektu s vyhlášeným grantovým programem

c) soulad projektu s obecně platnými právními předpisy

d) připravenost a realizovatelnost projektu

e) prokazatelné využití poskytnutých prostředků ve prospěch rozvoje kraje Vysočina

f) reálný a průhledný rozpočet nákladů

- g) důvěryhodnost předkladatele a jeho schopnost akci spolufinancovat a realizovat

Specifická kritéria (platí pro oba podprogramy):

- a) analýza trhu a konkurence, stanovení hlavních skupin uživatelů

(bodové rozpětí 0-3)

- b) vazba projektu na další aktivity cestovního ruchu v dané lokalitě

(bodové rozpětí 0-3)

- c) kvalitativně vyšší standard nabídky služeb po realizaci projektu

(bodové rozpětí 0-3)

- d) vznik nových aktivit a služeb umožňujících zvýšit atraktivitu turistické nabídky řešeného území

(bodové rozpětí 0-4)

- e) přiměřenost požadovaných finančních prostředků a účelnost jejich využití

(bodové rozpětí 0-2)

- f) udržitelnost předkládaného projektu, zajištění stabilních zdrojů pro provoz a údržbu realizované infrastruktury

(bodové rozpětí 0-2)

g) účelnost projektu ve vztahu ke zkvalitňování turistické infrastruktury v oblasti, v níž je lokalizován (návaznost na další turistickou infrastrukturu, je vhodné doložit i soulad projektu s příslušným strategickým dokumentem obce či svazku obcí, vyjádření regionálního zastoupení KČT, vyjádření správy CHKO)

(bodové rozpětí 0-3)

10) Minimální a maximální výše příspěvku:

Minimální výše finančních prostředků poskytnutých na jeden projekt je **20 000,- Kč**, maximální výše příspěvku je **200 000,- Kč**. V rámci každého podprogramu tohoto grantového programu může žadatel předložit pouze jeden projekt.

11) Minimální podíl příjemce podpory:

60 % celkových nákladů projektu.

12) Časový harmonogram realizace projektu:

Projekt bude zahájen po podpisu smlouvy o poskytnutí podpory a ukončen nejpozději do **12 měsíců** od podpisu smlouvy o poskytnutí podpory.

13) Platební podmínky:

Finanční příspěvek bude poskytnut na základě smlouvy o poskytnutí podpory, v níž budou stanoveny podmínky čerpání finančních prostředků,

termíny uvolňování finančních prostředků v návaznosti na rozpracovanost projektu, způsob a termín závěrečného vyúčtování, sankce za nedodržení parametrů projektu a za neoprávněné využití finančních prostředků.

Podpora bude poskytnuta formou bezhotovostního převodu příspěvku na účet příjemce po ukončení realizace projektu. Podmínkou převodu finančních prostředků na účet příjemce je předložení dokladů o výši celkových nákladů projektu a jejich úhradě (podle výpisů z bankovních účtů nebo pokladních dokladů).

Vyúčtování bude předloženo na adresu garanta grantového programu do 30 dnů po skončení doby vymezené pro realizaci projektu a bude zahrnovat tyto doklady:

- Závěrečná zpráva a vyúčtování (formulář na www.fondvysočiny.cz)
- Kopie prvotních účetních dokladů dokládajících výši celkových nákladů projektu s doloženým účelem fakturovaných částek a přesnou specifikací jednotlivých nákladů
- Kopie dokladů o úhradě celkových nákladů projektu (výpisy z běžného účtu, pokladní výdajové doklady)
- Kopie kolaudačního rozhodnutí v případě, že se jedná o projekt, na který bylo vydáno stavební povolení popř. doklad o uvedení zařízení do trvalého provozu
- Fotodokumentace výstupů projektu a fotodokumentace prokazující označení projektu logem Fondu Vysočiny, použití loga Fondu Vysočiny bude blíže specifikováno ve smlouvě

Pokud nebude bez závažného důvodu podepsána smlouva žadatelem do 30 dnů od jejího obdržení, ztrácí žadatel automaticky nárok na poskytnutí finančního příspěvku.

Finanční příspěvek nemůže být v průběhu realizace převeden na jiný subjekt.

Souběh podpory z Fondu Vysočiny s dotacemi z dotačních titulů státního rozpočtu nebo jiných fondů se nevylučuje.

Souběh podpory z několika grantových programů Fondu Vysočiny na realizaci jednoho projektu není možný.

14) Termíny a podmínky podání projektů:

Žadatelé o podporu projektů musí předložit **kompletně vyplněnou Žádost o poskytnutí podpory** na předepsaném formuláři.

Povinné přílohy žádosti:

1. Stručný popis naplnění specifických kritérií (při popisu naplnění specifických kritérií používejte stejné písmenné označení jako je použito v této výzvě; při popisu naplnění kritérií se vyjadřujte maximálně stručně a věcně).

2. Technicko-technologická charakteristika projektu v rozsahu úměrném výši požadované dotace a složitosti podnikatelského záměru (situace zájmového území ve vhodném měřítku, fotodokumentace, základní technické výkresy,...).

3. Doklady o právní subjektivitě žadatele podle typu žadatele:

– obchodní společnosti nebo právnické osoby zapisované podle zvláštních právních předpisů do obchodního rejstříku – doloží výpis z obchodního rejstříku ne starší 90 dnů před podáním žádosti,

– fyzická osoba zapsaná v obchodním rejstříku - doloží výpis z obchodního rejstříku nebo výpis z živnostenského rejstříku ne starší 90 dnů před podáním žádosti;

– fyzická osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění nezapsaná v obchodním rejstříku – doloží výpis z živnostenského rejstříku ne starší 90 dnů před podáním žádosti,

– osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů (§ 2 odst. 2 písm. c) zákona č.513/1991 Sb., obchodní zákoník) nezapsaná v obchodním rejstříku - předloží ověřené osvědčení (ne starší 90 dní před podáním žádosti stanovené v tomto zvláštním předpisu);

– svazek obcí – doloží smlouvu o vytvoření svazku obcí a doklad o registraci (doklad o registraci vydaný příslušným orgánem) a doklad o přidělení IČ;

– příspěvková organizace zřízená obcí, krajem, nebo státem – doloží zřizovací listinu a doklad o přidělení IČ;

– právnické osoby vykonávající činnost školy nebo školského zařízení bez ohledu na zřizovatele – doloží zřizovací listinu nebo jiný doklad o právní subjektivitě a doklad o přidělení IČ;

– nestátní nezisková organizace – doloží zakladatelskou smlouvu nebo základací listinu, smlouvu či zřizovací listinu podle druhu organizace (tento doklad se netýká občanských sdružení) a doklad o přidělení IČ;

– obecně prospěšná společnost, nadace a nadační fond a církevní právnická osoba – doloží výpis z příslušného rejstříku a doklad o přidělení IČ;

- občanské sdružení – doloží stanovy s označením dne registrace na Ministerstvu vnitra ČR a doklad o přidělení IČ;

- hospodářská komora ČR a její složky (okresní či regionální komora)
 - doloží výpis z obchodního rejstříku; v případě jiných složek vzniklých na základě zvláštního zákona (společenstva) pak doklad osvědčující vznik této složky podle zvláštního zákona;

- fyzická osoba nepodnikající – doloží prostou kopii občanského průkazu a čestné prohlášení, že souhlasí se zpracováním osobních údajů

- obec (město, městys) - doklad o právní subjektivitě nepředkládá.

U všech dokladů (vyjma občanského průkazu) se předkládá originál nebo ověřená kopie

4. Kopie dokladu o vlastnictví nebo spoluvlastnictví nemovitostí – výpis z katastru nemovitostí ne starší 90ti dnů od podání žádosti a snímek pozemkové mapy s vyznačením pozemků a objektů, kterých se projekt týká. V případě, že žadatel není majitel nemovitosti předkládá nájemní smlouvu na dobu určitou, nejméně však na 3 roky od data podpisu smlouvy nebo jiný druh smlouvy (smlouva o výpůjčce, smlouvu o smlouvě budoucí na odkup pozemků dotčených trvalým zábořem), doklad o zřízení věcného břemene apod., v případě pronájmu (nebo spoluvlastnictví), pak i písemný souhlas pronajímatele (spoluvlastníka) s realizací akce (na jeho pozemku nebo v jeho nemovitosti). V případě, že žadatel vkládá do realizace projektu majetek, ke kterému je zřízeno zástavní právo nebo je tento majetek jinak zatížen (např. na základě kupní smlouvy, či na základě uzavřené smlouvy s bankou o poskytnutí úvěru, žaloby podané na majetek žadatele), musí žadatel existenci tohoto závazku v rámci této povinné přílohy uvést a prokázat, že toto zástavní právo či jiný závazek vůči další straně neohroží realizaci projektu (žadatel např. doloží doklad druhé smluvní strany, že řádně splácí kupní cenu objektu, poskytnutý úvěr apod.).

5. U projektů, kde budou realizovány stavební investice, kopii příslušného povolení k realizaci stavby dle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů,

nebo dle zákona č. 50/1976Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), a to včetně dokladu o nabytí právní moci takového povolení. Tuto přílohu je možno doložit dodatečně, nejpozději však do 15. 7. 2009. Při nedodržení tohoto termínu žadatel automaticky ztrácí nárok na poskytnutí finančního příspěvku.

6. Podrobný položkový rozpis nákladů projektu (možno řešit formou cenové nabídky od dodavatele; nelze okopírovat tabulku z bodu 9B žádosti).

V případě, že **příloha 2 a 5** je vzhledem k povaze projektu irelevantní, bude tato skutečnost uvedena v seznamu příloh ve formuláři žádosti a žadatel není povinen je předložit.

Formulář žádosti je umístěn na internetové adrese www.fondvysociny.cz, případně www.kr-vysocina.cz a je k vyzvednutí na adrese: kraj Vysočina, krajský úřad, odbor regionálního rozvoje, oddělení strategického plánování, Žižkova 16, 587 33 Jihlava.

Na stejné webové stránce je vyvěšen Statut účelového Fondu Vysočiny, který obsahuje kompletní informace k podmínkám poskytnutí podpory.

Žádosti zpracované ve **dvou vyhotoveních včetně příloh** (originál + kopie) se přijímají osobně prostřednictvím podatelny Krajského úřadu kraje Vysočina, Žižkova 57, 587 33 Jihlava nebo poštou v termínu do **30. 4. 2009** (rozhodující je datum poštovního razítka).

Žádosti budou předloženy v zalepené obálce označené: **Fond Vysočiny, Grantový program „DOPROVODNÁ INFRASTRUKTURA CESTOVNÍHO RUCHU 2009 – PODPROGRAM A / B“, Neotvírat!**

15) Odpovědnost za realizaci podpory (garant programu):

Garantem programu je odbor regionálního rozvoje, Krajský úřad kraje Vysočina, Žižkova 16, Jihlava, 587 33.

Průběžné informace ke zpracování projektů bude poskytovat odbor regionálního rozvoje, oddělení strategického plánování, Ing. Zdeňka Kasalová, tel. 564 602 544, e-mail: kasalova.z@kr-vysocina.cz.

Jednotlivé projekty budou posouzeny garantem a řídicím výborem grantového programu, který po ukončení procesu hodnocení rozhodne o přiznání podpory konkrétním žadatelům. **V případě přiznání podpory může řídicí výbor výjimečně navrhnout nižší částku, než je požadována.** S výsledkem tohoto procesu budou žadatelé seznámeni písemně do **12. 6. 2009**.

Žádost, která nesplňuje všechny formální náležitosti nebo bude zaslána po termínu, bude řídicím výborem z hodnocení vyřazena.

Žadatelé nebudou vyzýváni k doplnění chybějících údajů.

Dokládání chybějících náležitostí po uzávěrce programu není možné.

Podpora z Fondu Vysočiny nepředstavuje nárokový příspěvek, nejde ani o správní řízení, a tudíž proti rozhodnutí řídicího výboru není odvolání.